

Зан – Модар сарчашмаву офарандаи ҳаёт, рамзи
покиву зебой, махзани меҳру вафо ва таҷассуми
зиндаи муҳаббату самимият мебошад.

Эмомалӣ РАҲМОН

№10 (12495)
6 март
соли 2025

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

▶▶ ЧАЛАСА

Маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

28 феврал тахти раёсати Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, Раиси Ҳукумати кишвар, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид.

Дар кори маҷлис нахуст дар бораи Стратегияи миллии арзёбии сифати таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2044 гузориши вазири маориф ва илми Тоҷикистон Раҳим Саидзода шунида шуд.

Таъкид гардид, ки Стратегияи миллии ба тақмили раванди таълим равона шуда, ба таъмини сифати таҳсилот мусоидат мекунад ва барои иштирок дар арзёбии байналмилалӣ сифати таҳсилот замина мегузорад. Сифати таҳсилот бо дарназардошти таъмини шароити мусоид барои таълиму тарбия, иқтисодӣ кадрӣ, адабиётӣ таълими ба қобилияти зехнию физиологии тарбиятирандагону хонандагон мутобик, воситаҳои таълимӣ, маводи методӣ аёни, инчунин, азхудкунии барномаҳои таълимӣ тарбиявии мувофиқ ба талаботи стандартҳои давлатии таҳсилот мавриди арзёбӣ қарор мегирад.

Сарвари давлат супориш доданд, ки Вазорати маориф ва илм, идораҳои дахлдор ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои амалисозии стратеги-

яи мазкур ва баргараф намудани камбудҳои ҷиддӣ соҳаи тадбирҳои мушаххас андешида, ҳамасола то 1 феврал ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот диҳанд.

Сипас лоиҳаи Созишнома миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Федератсияи Россия дар бораи таъсиси парки саноатӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ ва қабул шуд.

Дар идомаи маҷлис Барномаи солимгардонии маҳфузгоҳҳои партовҳои коркарди маъдани урандор дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2025-2030 ин идома додани корҳои зарурӣ, муайян намудани иншооти зарардида ва ба пурагӣ безарар ва солим гардонидани мавзӯҳои аз истеҳсолоти коркарди уран зиёндида дар ҷумҳурӣ мебошад.

Гуфта шуд, ки мақсад аз таҳияи Барномаи солимгардонии маҳфузгоҳҳои партовҳои коркарди маъдани урандор дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2025-2030 ин идома додани корҳои зарурӣ, муайян намудани иншооти зарардида ва ба пурагӣ безарар ва солим гардонидани мавзӯҳои аз истеҳсолоти коркарди уран зиёндида дар ҷумҳурӣ мебошад.

Барномаи омӯзиши касбӣ ва бо кор таъмин намудани маҳкумшудагон ва шахсони аз адои ҷазо озодшуда барои солҳои 2025-2030

бошад, бо мақсади фароҳам овардани шароит ва муҳайё намудани имконият барои ба касбомӯзию шугл фаро гирифтани маҳкумшудагон ва шахсони аз адои ҷазо озодшуда таҳия гардидааст.

Роҳбари давлат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон барои иҷрои бо-самар ва татбиқи амалии нақшаву барномаҳои номбурда ба вазорату идораҳои дахлдор дастуру супоришҳо доданд.

Дар фароварди маҷлис Сарвари давлат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон доир ба рушди бахшҳои гуногуни соҳаи саноат, аз ҷумла, саноати кӯҳӣ, нассочӣ, афзун намудани коркарди ватании канданиҳои ғайиғӯна ва маҳсулоти кишоварзӣ, бо роҳи зиёд кардани иқтидорҳои иловагии тавлиди неруи барқ, аз ҷумла, аз манбаъҳои неруи «сабз» таъмин намудани истиқлоли энергетикӣ ба масъулин супоришҳои мушаххас доданд.

Ҳамчунин, вобаста ба иҷрои масъалаҳои маҷлиси навбатии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, дастурҳои қаблӣи Роҳбари давлат, амалисозии нишондодҳои Паёми Президенти кишвар ба Маҷлиси Олӣ, омодагии ҳамаҷониба ба истиқболи сазовори ҷашни байналмилалӣ Наврӯз ва 35-солагии Истиқлоли давлатӣ дастуру супоришҳо дода шуд.

Ҳар як намояндаи воситаҳои ахбори омма ҳамеша дар хотир дошта бошад, ки минбари суҳанро бояд барои ҳифзи амнияти давлат, таҳкими пойдеории ҷомеа, тарғиби ҳудодоҳиву ҳудудносии миллӣ, ғояҳои ватандӯстӣ, эҳтиром ба анъанаҳои фарҳангӣ, рушду густариши забони давлатӣ истифода намояд ва ба халқу миллати худ содиқонаву бегараз хизмат карда, дар ҳимояи манфиатҳои миллӣ ва мардуми шарифи кишвар ҳаргиз бегараф набошад.

Эмомалӣ РАҲМОН

ДАР ИН ШУМОРА :

Такмил бахшидани
илмҳои дақиқ

2

Варзоб: ба масъалаи таълиму
тарбияи таваҷҷуҳи ҷиддӣ мебошад

3

Сарчашмаи ҳаёт

4

Ҷону ҷаҳонам
модар аст

6

Масъулият дар
назди фарзандон

7

Роҳномаи омӯзгорон

8

Рӯзноманигорӣ
ҷасорат меҳонад

9

Заминаи амалҳои
ифротгарона

10

Вазъи кӯдакистонҳо
дар шаҳри Ваҳдат

12

Нақши равоншинос
дар тарбия

13

Гулшани саодат

14

АХБОР

26-уми феввали соли равон дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба амалишавии «Барномаи давлатии мақсадноки рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ барои солҳои 2021-2025» (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 апрели соли 2021, №170) ҷаласаи корӣ баргузор гардид. Дар он вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода, муовинони вазири маориф ва илм, сардорони раёсату шуъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва сохторҳои тобеи вазорат иштирок намуданд.

Нахуст вазири маориф ва илм қайд кард, ки рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ зери таваҷҷуҳи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қарор дошта, дар ин самт 20-солаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва табиӣ дар соҳаи илму маориф барои солҳои 2020-2040 амалӣ мегардад. Аз ин рӯ, иҷрои барномаҳои соҳавӣ, махсусан, «Барномаи давлатии мақсадноки рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ барои солҳои 2021-2025» барои рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ зарурӣ ва саривақтӣ ба ҳисоб меравад.

Дар идома ҳисоботи сардори раёсати илм ва инноватсияи вазорат Сирочиддин Ниёзӣ доир ба амалишавии «Барномаи давлатии мақсадноки рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ барои солҳои 2021-2025» шунда шуд.

Қайд гардид, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон рафти амалишавии «Барномаи давлатии мақсадноки рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ барои солҳои 2021-2025»-ро мунтазам пайгирӣ намуда, то кунун дар ин самт корҳои зиёдеро ба анҷом расонидааст.

ТАКМИЛ БАХШИДАНИ ИЛМҲОИ ДАҚИҚ

Гуфта шуд, ки барномаи мазкур бо мақсади дастгирӣ ва рушди тадқиқот дар самти илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ муҷаххаз гардонидани лабораторияҳои физика, химия, биология бо таҷҳизоти замонавӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ ҷумҳурӣ, тақмили низомии омодакунии кадрҳои илмӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ ҷумҳурӣ таҳия гардидааст.

Ҳамчунин, таъкид гардид, ки дар баробари корҳои анҷомдодашуда камбудҳои дар самти амалишавии барномаи мазкур ҷой доранд. Аз ҷумла, ҷиҳати таҷҳизонидани озмоишгоҳҳои илмӣ тадқиқоти илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ аз ҷониби аксарият

муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ асбобу анҷоми илми муосир харидорӣ ва муҷаххаз гардонидани намуна, ки ҷиҳати дар сатҳи зарурӣ пешбурди корҳои илмӣ-тадқиқотӣ монеа эҷод мекунад. Ҷиҳати харидорӣ ва таҷҳизонидани озмоишгоҳҳои илмӣ тадқиқоти илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ дар доираи барномаи мазкур аз ҳисоби маблағҳои махсуси муассиса дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, Донишгоҳи славияни Россия ва Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хус-

рав, Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ, Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон, Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғуфуров, Донишгоҳи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи Саймуъмин Раҳимов, Донишгоҳи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд, Донишгоҳи тиббӣ-ичтимоии Тоҷикистон, Донишгоҳи технология ва менеҷменти инноватсионӣ дар шаҳри Кӯлоб ва филиали Донишгоҳи энергетикаи Москва дар шаҳри Душанбе (МЭИ) ҷораандешӣ нагардидааст.

Ҳамзамон, масъалаҳои зиёд намудани маблағгузори корҳои илмӣ тадқиқоти соҳаҳои илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, васеъ намудани ҳамкорӣҳои байналмилалӣ дар соҳаи илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ, омода намудани кадрҳои баландхаттисоҳтехнологҳо, нанотехнологҳо, муҳандисон, конструкторон, барномасозон ва мутахассисони соҳаи иттилоот дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, иштироки магистрантон, докторантони анъанавӣ ва докторантон аз рӯи ихтисос (PhD), муҳаққиқони ҷавон ва олимони дар конференсия, симпозиум, анҷуман ва семинарҳои байналмилалӣ, ташкили озмунҳо, олимпиадаҳо аз фанҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ миёни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, вусъат бахшидани фаъолияти патенту ихтироот миёни донишҷӯён, магистрантон, докторантон аз рӯи ихтисос (PhD) ва олимони равияҳои илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ, нашри маводи илмӣ дар соҳаи илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ мавриди баррасӣ қарор гирифт.

БАРРАСИИ МАСОИЛИ МУҲИМ

28-уми феввали соли ҷорӣ тахти раёсати вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода ҷаласаи навбатии ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар он аъзои ҳайати мушовара, муовинони вазири маориф ва илм, сардорони раёсату шуъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба тариқи ҳузурӣ ва маҷозӣ иштирок намуданд.

Дар оғоз вазири маориф ва илм ҳозиринро ба рӯзномаи ҷаласа ва масъалаҳои ҷорӣ баррасишаванда шинос намуд.

Сипас гузориши сардори раёсати таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломӣ Ҳикматулло Саидзода доир ба рафти иҷрои «Барномаи давлатии муқовимат ба ҷинояткорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои

солҳои 2021-2030» ва «Стратегияи муқовимат ба экстремизм ва терроризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» шунда шуд.

Дар идома гузориши сардори раёсати муносибатҳои байналмилалӣ Амонулло Файзуллозода оид ба вазъи фаъолияти робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ кишвар дар доираи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ соҳа ва гузоришҳои директори Маркази ҷумҳуриявии дарёфт ва рушди истеъдодҳо Муҳаммад Ғаффорзода вобаста ба Лоихаи Низомномаи озмуни «Бехтарин муассисаи таълимӣ барои хонандагони болаёқат» ва Лоихаи Низомномаи «Сурдоолимпиадаи фанӣ» шунда шуд.

Ҳамзамон, дар ҷаласа масъалаҳои тасдиқи адабиёти

таълимӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Бо дарназардошти ироаи тақлифу пешниҳодҳои аҳли толор вобаста ба масъалаҳои баррасишуда қарорҳои дахлдор қабул гардид.

Дар охир вазири маориф ва илм дар доираи дастури супоришҳои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба масъулин доир ба иҷрои хатмию саривақтии стратегия, барнома, консепсия, қарорҳои ҳайати мушовара ва фармоишҳои вазири маориф ва илм, андешидани чораҳои зарурӣ нисбат ба иҷрои саривақтии иҷрои «Барномаи давлатии муқовимат ба ҷинояткорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2030» ва «Стратегияи муқовимат ба экстремизм ва терроризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025», пурсамар намудани робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ кишвар бо донишгоҳҳои бонуфузӣ ҷаҳонӣ, дар сатҳи баланд таҷлил намудани Рӯзи модар ва Наврӯзи байналмилалӣ, тозаву озода намудани атрофи муассисаҳо, боло бурдани сифати таълиму тарбия, иштироки бештари хонандагону омӯзгорон дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ, нашр ва бознашри китобҳои дарсӣ ва ҷанде дигар дастури супоришҳои мушаххас дод.

ҶАЛАСА ДАР ДОИРАИ ДАСТУРИ СУПОРИШҲОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

28-уми феввали соли ҷорӣ дар доираи дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Маҷлиси Ҳукумат ҷаласаи корӣ назди вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид.

Вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода зимни баргузори ҷаласа аз масъалаҳои дар маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасигардида ёдовар шуда, ҷиҳати иҷрои дастури ҳидоятҳои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дастури супоришҳои мушаххас дод.

Дар ҷаласа масъалаҳои зиёд, аз ҷумла, вобаста ба мазмуну сифати китобҳои дарсӣ, омодагии омӯзгорон барои дарсгузарӣ, бартараф намудани норасони кадрӣ, ободонии атрофи муассисаҳо, сохтмони муассисаҳои таълимӣ, дар сатҳи баланд таҷлил намудани ҷашни Наврӯз, назорати таҳсили донишҷӯён дар хориҷи кишвар, тайёр намудани мутахассисони ҷавобгӯ ба бозори меҳнат, тарбияи ҷавонон дар руҳияи ватандӯсту меҳанпарастӣ ва ҷанде дигар мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Ёдовар мешавем, ки дар қори ҷаласа муовини вазири маориф ва илм, сардорони раёсату шуъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва роҳбарони муассисаҳои тобеи иштирок намуданд.

ТАНТАНА

ТАҶЛИЛИ 25-СОЛАГИИ
СОЗМОНИ ХОНАНДАГОН

26-уми феввали соли чорӣ бо ташаббуси Маркази ҷумҳуриявии муассисаҳои таҳсилоти иловагии назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Китобхонаи миллии Тоҷикистон бахшида ба 25-солагии Созмони хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба номи Исмоили Сомонӣ чорабинии идона баргузор гардид.

Дар чорабинӣ муовини вазири маориф ва илм Равшан Каримзода, сардори Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, директори Маркази ҷумҳуриявии муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ, омӯзгорону хонандагон иштирок намуданд.

Дар оғоз иштирокдорон дар фазои тантанавӣ дар назди муассасаи асосгузори давлати тоҷикон Исмоили Сомонӣ гулчанбар гузоштанд.

Қисмати расмӣ чорабинӣ бо садо додани Суруди миллий ва аз ҷониби иштирокчиён ба таври зинда сурӯда шудани он оғоз гардид.

Муовини вазири маориф ва илм дар оғози суҳбатҳои худ хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии кишварро, ки аз ҷониби

фаъоли Созмони хонандагон мебошанд, бахшида ба 25-солагии Рӯзи таъсисёбии Созмони хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба номи Исмоили Сомонӣ самимона табрику таҳният гуфта, ба онҳо дониши хубу аъло, рафтори намунавӣ ва гуфтору пиндори нақро орзу намуд. Таъкид гардид, ки дар замони ҷаҳонишавӣ тарбияи насли наврас, баланд бардоштани ҳисси худшиносии миллий, ватандӯстиву ватанпарастии онҳо аз масъалаҳои ҳаётан муҳими мардуми тоҷик ба шумор рафта, аз ҳалли дурусти он пешрафти тамоми соҳаҳои ҳаёти кишвар вобастагии калон дорад. Ягона роҳе, ки ҷавонон миллатро пеш мебаранд, ин дониши хуб ва маърифати баланди онҳост. Дар ин росто иқдомҳои Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба баргузор намудани озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Илм - фурӯғи маърифат» ва «Тоҷикистон - Ватани азизи ман» дар тарбияи ҷавонон дар руҳияи арзишҳои суннатҳои башарӣ муҳимму саривақтӣ мебошанд.

Гуфта шуд, ки баробари соҳибистиклол гардидани кишварамон дар ҷумҳурии созишҳои ҳаракатҳои гуногуни наврасону ҷавонон, аз қабили «Созмони хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба номи Исмоили Сомонӣ», «Созандагони Ватан» ва «Пайравони Пешвои миллат» таъсис ёфта, ба фаъолият пардохтанд.

Дар идома ҳолибони озмуни «Беҳтарин роҳбари Созмони хонандагон - 2024», раисони Созмони талабагии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Сугду Хатлон ва шаҳри Ваҳдат суҳанронӣ намуданд.

Зикр шуд, ки Созмони хонандагон яке аз бахшҳои муҳим дар таълиму тарбияи насли наврас дар фаъолияти муассисаҳои таълимии кишвар ба шумор рафта, ҳадафи он баланд бардоштани ҳисси ифтихори миллий, ҷалби хонандагон ба донишомӯзӣ, мусоидат дар ташаккули зехнӣ ва маърифатнокии таълимгирандагон мебошад.

Тибқи барномаи чорабинӣ, бо мақсади баланд бардоштани ҳувияти миллий ҳудӯғиву ҳештаншиносӣ, ифтихори ватандорӣ ва муҳаббатӣ садоқат нисбат ба Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон барои иштирокчиён дар Муассисаи давлатии «Тоҷикфилм» филми мустанади «Марди роҳ» ба намоиш гузошта шуд.

Мавриди қайд аст, ки ҳоло дар ҷумҳурии 1 млн 501 ҳазору 923 нафар хонанда ба сафи Созмони хонандагон ҷалб гардиданд. Аз ин теъдод дар зинаи «Ахтарон» 592979 нафар, «Ворисони Сомониён» 651477 нафар ва «Сомониён» 257467 нафар хонандаро ташкил медиҳад.

3-юми март соли 2025 муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Равшан Каримзода бо мақсади шиносӣ аз раванди таълиму тарбия, иштироки хонандагону омӯзгорон ба дарс ва интизоми меҳнат аз муассисаи таҳсилоти томактабии «Чорбоғ»,

Варзоб: ба масъалаи таълиму тарбия тавачҷуҳи ҷиддӣ мебояд

муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №6 ва гимназияи №1-и ноҳияи Варзоб боздид ба амал овард.

Зимни боздиди муовини вазири маориф ва илм маълум гардид, ки дар баъзе аз муассисаҳои таълимии ноҳияи Варзоб аз камтаваҷҷуҳӣ ва саҳлангории масъулин ва маъмурияти муассисаҳои таълимӣ қорҳои таълиму тарбия дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашуда, иштироки хонандагон ба дарс, интизоми меҳнат аз ҷониби омӯзгорон беҳбудиро меҳодад.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пеш-

вои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар сиёсати иҷтимоии худ маорифро дар ҷойи аввал гузошта, рушди бомароми давлатро аз рушди устувори маориф вобаста медонанд ва ҳамаи имконотро барои пешрафти маорифи миллий равона намуданд. Мутаассифона, бо вучуди имконоти васеъ ва тавачҷуҳу дастгирҳои ҳамешагии Роҳбарияти олии мамлакат ба муассисаҳои таълимӣ, фаъолияти таълиму тарбия дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №6 ва гимназияи №1-и ноҳияи Варзоб беҳбудиро меҳодад.

Аз шумораи умумии 69 нафар хонандаи синфҳои 10 ва 11-и гимназияи мазкур ба истиснои чанд хонанда дигарон дониши кофӣ надошта, ба одитарин саволҳо, аз ҷумла, қироати порчаҳои шеърӣ аз шоирони ши-

нохта Саъдии Шерозӣ, Ҳофизии Шерозӣ, Мавлоно Ҷалолиддини Балхӣ ва мисолу масъалаҳо аз фанҳои дақиқ ҷавоб дода натавонистанд.

Иштироки хонандагон дар дарс дар умум, нигаронкунанда буда, қисме аз хонандагон дар дарс бо сабабҳои гуногун иштирок надоштанд.

Муовини вазири маориф ва илм нисбат ба мушкилоти ҷойдошта изҳори нигаронӣ намуда, ҷиҳати бартараф намудани камбудҳои ҷойдошта ба масъулин дастуру супоришҳои мушаххас дод.

ВОҲҶҶҶ

БАЛАНД БАРДОШТАНИ
ФАРҲАНГИ ЗИДДИКОРРУПСИОНӢ

26-уми феввали соли чорӣ бо мақсади пешгирии омилҳои коррупсионӣ, мақсаднок истифода бурдани мабалаҳои бучетӣ, баланд бардоштани фарҳанги зиддикоррупсионӣ ва ҳукукӣ дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №19-и шаҳри Душанбе ибӯрии намоёндагони Вазорати маориф ва илм ва Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия бо мудирони муассисаҳои таҳсилоти томактабии шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурии баргузор гардид.

Дар оғоз сардори раёсати таҳсилоти томактабии Вазорати маориф ва илм Ҷамшед Маҷидзода ибӯро намуд, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар партави сиёсати хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар қатори дигар мушкилоти минтақавӣ ва ҷаҳонӣ ба масъалаи муқовимат ба коррупсия аҳамияти ҷиддӣ зоҳир намуда, мубориза бо ин падидаи номатлубро яке аз самтҳои афзалиятноки фаъолият қарор додаанд. Ҳамчунин, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аз хатарҳои коррупсия, ки ба рушди устувори давлат монеъ шуда, ба нуфузу обрӯи ҷумҳурии дар арсаи ҷаҳонӣ таъсири манфӣ мерасонад, ба таври ҷиддӣ таъкид меку-

нанд. Хусусан, соҳаи маориф, ки қӯдакон объекти асосии раванди таълиму тарбия ба шумор мераванд, бояд аз ин падидаи номатлуб дур ва оӣ бошад.

Дар идома намоёндагони Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия бо таҳлилу баррасии паҳлуҳои муҳталифи соҳаи маориф, махсусан, самти таҳсилоти томактабӣ баромад намуда, ибӯро доштанд, ки Нақшаи чорабиниҳои Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба амалисозии «Стратегияи давлатии муқовимат бо коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 марҳалаи якум солҳои 2021-2025» бо фармони вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 03.01.2025 тасдиқ ва дастраси раёсату шӯъбаҳои маориф гардонид шуд. Иҷрои талаботи саривақтӣ ва босамари он вазифаи ҳар як корманди соҳа буда, масъулияти баланди шаҳрвандиву касбиро талаб менамояд. Аз ин рӯ, кормандони соҳа вазифадоранд, ки аввал фарҳанги зиддикоррупсионии худро баланд бардошта, аз ҳама гуна ҳолатҳои коррупсионӣ худдорӣ карда, дар баробари ин, ҷиҳати доир намудани қорҳои тарғиботӣ, пешгирии намудани омил ва ҳавфҳои коррупсионӣ дар байни ҷомеа, аз ҷумла, падару модарон тадбирҳои амалӣ андешанд.

МАЪРАКАИ НИҲОЛШИНОӢ

Дар партави сиёсати ободкоронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар доираи «Барномаи давлатӣ оид ба кабудизоркунии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040» 1-уми март соли 2025 аз ҷониби кормандони Вазорати маориф ва илм ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар дар Ҷамоати деҳоти Чоряққорони ноҳияи Рӯдакӣ маъракаи ниҳолшинӣ доир гардид.

Тибқи Барнома дар назар аст, ки дар соли 2025 аз ҷониби Вазорати маориф ва илм ва муассисаҳои тобеи он 50 ҳазор ниҳоли ҳамешасабз, сояфкан ва мевадиханда шинонида шаванд.

Ҳотиррасон мешавем, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Барномаи давлатӣ оид ба кабудизоркунии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040» қабул гардид, ки тибқи он, дар марҳалаи якум -

солҳои 2025-2027 дар ҷумҳурии беш аз 10 миллион бех ниҳолу бутта шинонида мешавад.

Боиси зикр аст, ки шинонидани дарахт, нигоҳубин ва парвариши он чун анъана ва суннати неқ пазируфта шуда, қори

савоб ва дар ин баробар, амали барои табиат фондаовар маҳсуб шуда, дар шароити тағйирёбии иқлим барои нигоҳ доштани мувозинати табиат шинонидани дарахтон амри зарурӣ доништа мешавад.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Неруи бузурги созанда

Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид кардаанд: «Зан-модар, ки офарандаи наслхост, бо тамоми вучуди худ муқобили ҷанг ва ҳаробкорӣ мебошад. Алалхусус, занони тоҷик, ки бо тамоми вучуди поки хеш оташи сӯзанда ва дарди ҷонкоҳи ҷангро эҳсос намуданд, на фақат дар Тоҷикистон, балки дар саросари ҷаҳон ҳамеша тарафдорони пойдорӣ сулҳ мебошанд».

Дар солҳои ҷанги шаҳрвандӣ ва минбаъда бори гарони зиндагӣ дар ҳар як оила, пеш аз ҳама, бар дӯши зан-модар буд. Зимни яке аз мулоқотҳои бо занони мамлакат, Сарвари давлат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон зикр намуданд, бузургтарин ҳадафе, ки дар назди мо қарор дорад, сохтмони ҷомеаи ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва демократӣ мебошад ва вобаста ба ин мо амиқ дарк менамоем, ки бе ширкати ҷаҳлононаи занон, расидан ба ин ҳадафи бузург мушкул аст. Зеро ба уҳдаи зан аз рӯзи азал вазифаи муқаддас ва басо масъулиятнок – тарбияи инсонӣ навад ва дар низоми вай ҷойгир намудани ахлоқи ҳамида, шафқат ва муҳаббат, эҳсоси ватанпарварӣ миллатдӯстӣ, қудрати созандагӣ офарандагӣ гузошта шудааст. Зан, ки офаранда ва тарбияткунандаи инсон аст, ҳаёт ва неъматҳои бузурги он – озодин, сулҳ, оромӣ ва осудагиро бештар қадр мекунад.

«Мо-тоҷикон, - иброз доштанд Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон, - барҳақ яке аз миллатҳои қадиму соҳибфарҳанги дунё ҳастем ва нақши тамаддунсози моро оламиён эътироф намудаанд, аз он ифтихор дорем, ки дар давоми ҷандинҳазорсолаи умри миллатамон занону модарони оқил, баноҷус ва соҳибхирад дар паҳлуи мардон дар қорзори сарбаландӣ ва фатҳу кушоишҳо буданд ва барои озодию истиқлолияти сарзамини аҷдодӣ далерона талошу мубориза кардаанд».

Таҷриба собит намудааст, дар ҷомеае, ки сафи занони босаводу бомаърифат зиёд аст, он ҷомеа бо суръат пеш ҳоҳад рафт ва дар он шумораи зиёди фарзандони хуб тарбия ҳоҳанд ёфт. Вазифаи асосии модар тарбияи намудани фарзанди солим, дорой ахлоқи шоиста ва соҳибмаълумоту соҳибқасб мебошад.

Воқеан, дар шароити ҷаҳонишавӣ ва бархурди тамаддунҳо, инчунин, пешрафти бесобиқаи илму техникаи муосир, ҳар як оила вазифадор аст, ки фарзандони солиму зирак, забондон ва дорой ҷаҳонбинии васеъро тарбия намояд. Зан-модар низ бо тақозои замон бояд дар фикри баланд бардоштани сатҳи маърифати худ, тарбияи хуби фарзандон, ба оянда тайёр кардани онҳо, инчунин, хуб дарк намудани ҳуқуқи вазифаҳо ва мавқеи иҷтимоиаш бошад. Модарону бонувони тоҷик қароғи хонаводагиро фурузон нигоҳ дошта, барои тарғиби тарзи ҳаёти солим, дурӣ аз кинаситезию мочаро, дастгирӣ ва кумак ба ҳамдигар, тарбияи фарзандон қорҳои зиёди шоистаи тахсинро анҷом додаанд.

Ҷангибеки УЛФАТШОҲ,
«Омӯзгор»

Эҳтиром ба зан – модар

Ҷамасола Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба мардуми кишвар ироа мегардад. Бояд гуфт, ки дар Паёмҳои Президенти кишвар доир ба мавқеъ ва ҷойгоҳи зан-модар дар ҷомеа таваҷҷуҳи ҷиддӣ зоҳир карда мешавад.

Дар Паёми навбатӣ (28.12.2024) дар баробари дигар самтҳои афзалиятноки соҳаҳои иҷтимоию иқтисодии кишвар, мақому манзалаи занону модарон ва нақши онҳо дар давлатдорӣ навини тоҷикон, рушди ҷомеаи муосир ва таълиму тарбияи насли ояндасозии миллат муҳим арзёбӣ гардид.

Зикр кардан бамаврид аст, ки имсол аз қабули Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тадбирҳои баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа» 25 сол сипарӣ шуд ва ин ҳуҷҷати муҳим тавонист дар ҳаёти сиёсӣ иқтисодӣ ва иҷтимоиву маънавии занону бонувон тақони ҷиддӣ бахшида, баҳри баланд гардидани мавқеи онҳо шароити мусонд фароҳам овард.

Президенти кишвар дар Паём таъкид намуданд, ки ҳоло дар ҷумҳури 25 ғоизи хизматчиёни давлатӣ, 73 ғоизи қормандони соҳаи маориф, 71 ғоизи қормандони соҳаи тиб, 47 ғоизи қормандони соҳаи фарҳанг, 37 ғоизи олимони ва 30 ғоизи соҳибқоронро бонувону занон ташкил медиҳанд. Мусаллам аст, ки имрӯз занону духтарони ғаёлу меҳнатдӯсти мо дар ҳамаи самтҳои хоҷагии халқ, ғаёлияти беандоза дошта, саҳми хешро дар рушди нумуи кишвари маҳбубамон мегузоранд. Зеро имрӯз зан-модар аст, зан-омӯзгор, табиб, мураббӣ, хизматчи давлатӣ, рӯзноманигор, китобдор, ҳунарманд,

варзишгар, олим, шоир, қорманди мақомоти хифзи ҳуқуқ, дар маҷмӯъ, зан ҳидоятгару тарбиятгар аст.

Президенти кишвар иброз намуданд, ки бонувону занон ва модарону духтарон дар амалисозии талаботу

муқаррароти қонунҳои миллӣ «Дар бораи танзими ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак», пешгирии бегонапарастӣ, аз ҷумла, сару либос ва оинҳои барои мардуми мо бегона, ба қамол расонидани наслҳои солим, таҳкими сулҳу субот дар ҷомеа, пешрафти давлат ва ободии кишвари маҳбубамон минбаъд низ саҳми арзишманди худро ҳоҳанд гузошт.

Г. ЗОКИРОВА,
раиси Шурои занон ва духтарони
Коллеҷи тиббии ноҳияи Ёвон

САРЧАШМАИ ҲАЁТ

Модар дар ҳаёти мо мавқеи ҳосро ишғол намуда, тарбияи фарзанд аз домони ӯ сарчашма мегирад. Ҳадафи модарон аз тарбияи фарзанд, парваридани хислатҳои неки инсонӣ, аз қабилӣ ростқавлӣ, меҳнатдӯстӣ, некукорӣ, покқичдонӣ, хайрхоҳӣ, ватандӯстӣ ва меҳрубонӣ дар низоми онҳо ба ҳисоб меравад.

Муҳаббати модар нисбат ба фарзанд беқарор аст. Зеро ҳар дуои хайре, ки модар баҳри фарзандон мекунад, амалӣ мегардад. «Ба ҷуз модар қаси дигар аз дили фарзанд огоҳ нест ва фарзанд низ модарро беҳтарин ва нахустин муаллими ҳаёт медонад», – зикр гардидааст дар яке аз суҳанронҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бахшида ба Рӯзи модар.

Маҳз ба ҳамин хотир шоирони тоҷик дар васфи модарон шеърҳо мегӯянд. Аз ҷумла, шоири шинохтаи тоҷик Лоик Шералӣ дар васфи модар шеърҳои зиёде, ба монанди «Нону насиб», «Ҳасрат», «Домони модар», «Қарз», «Муноҷот ба модар», «Ҷавҳари ҳастӣ», «Модари беҷора» ва ғайра эҷод намудааст.

Шеъри «Ба модарам»-и шоир муҳаббати фарзандро ба модар ҳеле ҷолиб ва муассир ифода мекунад. Устод Лоик дар шеъри мазкур бо

этикаду самимият ва баёни сеҳрангез сурату сирати модарро дар матни воқеияти зиндагӣ аз назар мегузаронад:

Ба қунҷи сандалӣ биништа
шабҳо, модари пирам,
Ту шояд ҷоман домодӣ медӯзӣ
ба сад нийт,
Ки рӯзи тӯй дида бар қадди
ман, бишкани армон,
Бубинӣ то ба ранги нава, ба
ҳусни нава ҷавоният,
Ба он дастони ларзони
шарафмандат бимирам ман!
Наёбад ҷашми қамбинат ба
ҷустан ҷашми сӯзанро,
Биларзад дасти пурёҷоз
ту дар қабзаи пири,
Валекин боз медӯзӣ ту
дастархони гулдӯзӣ,
Ки рӯзи маърака дар байни
мардум обрӯ гирӣ,
Чӣ дунёест дунёи умеди ту,
Аё модар, аё модар!

Модарон бо меҳри модаронашон ба тарбияи фарзандон машғул гардида, дар таҳкими оила ва баланд бардоштани мақому манзалаи хонадон нақши бузург мебозанд. Бо отифият, самимият, лутфу муҳаббат ва садоқату шарофати худ номи зан-модарро муқаддас ва ғиромӣ медоранд, ки ин аз бузургии модарони тоҷик шаҳодат медиҳад.

Танҳо бо меҳру муҳаббат, сухани

хубу беолоиш ва пиндори неки модарон фарзандон дуруст ба қамол мерасанд. Бузургии модар дар он аст, ки ҳамаи аз рафтору амалҳои фарзандон боҳабар гардида, дар пайи амалӣ гардидани орзуҳои онҳо талош мекунад.

Рӯзи модар ҳар сол дар арафаи бедоршавии табиат таҷлил мегардад. Модар сарчашмаву офарандаи ҳаёт ва бахшандаи меҳру вафо ба фарзандон мебошад. Қалби ӯ саршори муҳаббат, ғамхорӣ ва бахшояндагӣ аст. Ҳеҷ нафаре аз мо наметавонем, захираи бедорхобии ҳатто якшабаи модари худро ҷуброн кунем. Тавре шоир фармудааст:

Якшаба он ранҷ, ки модар қашид,
Бо ду ҷаҳонаш натавон барқашид.
Мо-фарзандонро зарур аст, ки
модаронро ҳамаи ниғаҳон бошем,
дар даврони пири ҳамчун асои дастонашон
гардем, хизматашонро ҳамаи
ша ба ҷо орем.

Модар барои ташаққули маънавии фарзанд шабонарӯз заҳмат мекашад. Модар то дар қайди ҳаёт аст, фарзанд барояш мисли ҳамон тифлаки дируза ширину азиз аст. Ба ибораи дигар, ҳастии модар аз хушбахтии фарзанд асос мегирад.

Давлат РАМАЗОНОВ,
омӯзгори кафедраи назария ва
методикаи тарбияи мусиқӣ-бадеии
ДДОТ ба номи Садриддин Айний

ҒАНҶИ НОЁБ

Зиндагиро бе зан-модар тасаввур кардан ғайриимкон аст, чунки модар ҳамаи дар ғаму шодии мо шарик аст. Модар муаллими нахустини фарзанд буда, ба ӯ таълиму тарбия медиҳад. Ба ибораи дигар, зан-модар созандагони миллат ва ҳомиёни Ватанро тарбия менамояд. Ҳамаи ба ғамхорӣ модар ниёз дорем, зеро ӯ раҳнамои мо дар зиндагист.

Вожаи модар аз панҷ ҳарф иборат аст, аммо ин панҷ ҳарф моҳияти бузург дорад. Муҳаббате, ки ҳеҷ сарвати дунё ба он баробар шуда наметавонад. Модар ҳамаи кӯшиш мекунад, ки фарзандаш ба амалҳои ношоиста даст назанад ва ростгӯю ростқавл бошад. Аз ин ғуфтаҳо бармеояд, ки модар тамоми ҳастияшро ба фарзанд бахшида, хушбахтиро саодати худро дар хушбахтии фарзанд мебинад.

Мутаассифона, на ҳама вақт мо ба қадри модар раси-

да метавонем. Гоҳо банди шуглу қорҳои ҳамарӯза хидматшро ба ҷо намеорем...

Ба қадри бузургии зан-модар бояд расид.

Гулноза ҚОСИМЗОДА,
мутахассиси шӯбаи инноватсия ва психология
таҳсилоти Академияи таҳсилоти Тоҷикистон

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон «Стратегияи миллии беҳатарии ҳаракат дар роҳ» таҳия мегардад.

▶▶ МОДАРНОМА

Лоиқ ШЕРАЛӢ

МАДЕҲАИ МОДАР

Замину осмони ман туй, модар, туй, модар,
Ҷаҳони бекарони ман туй, модар, туй, модар.
Дар ин дунё, ки бераҳмиву бемехрист бунёдаш,
Ягона меҳрубони ман туй, модар, туй, модар.
Диламро дар ҷаҳон ҷуз ту касе бехтар намедонад,
Беҳин ҳамдостони ман туй, модар, туй, модар.
Зи рӯят нур меборад ба рӯи зиндагониям,
Ҷароғи дудмони ман туй, модар, туй, модар.
Забони мардумӣ омӯхтӣ, на дарси сарфу наҳв,
Ҳам устоди забони ман туй, модар, туй, модар.
Гарам шоир намезодӣ, кучо ман шеър меғуфтам?
Ҷазалҳои равони ман туй, модар, туй, модар.
Суруди аввалини ман, суруди охирини ман,
Суруди ҷовидони ман туй, модар, туй, модар...

Бозор СОБИР

СУХАНИ НОТАМОМ

Тамоми дору дарахтони рӯи замин
Агар ба дасти нависандагон қалам гардад
Шавад сиёҳӣ агар оби чашмаву дарё
Ва барги дору дарахтон агар шавад дафтар
Ва гар навишта шавад дар ситоиши Модар
Шавад тамому сухан нотамом монад боз.

Камол НАСРУЛЛО

СУРУДИ МОДАР

Модару фарзанд як ҷисманду ҷон,
Ин яке ҷӯ, он яке оби равон.
Ман, ки дар ту хештанро бурдаам,
Бурдаам гӯё ки аз ту ними ҷон.

Эй тасаллобахши чашмони тарам,
Модарам, эй модарам, эй модарам.

Аввалин инъоми ин дунё ба ман
Хандаи чашмони хандони ту буд.
Гармие, ки монд умре дар дилам
Гармии дастони печони ту буд,

Нури чашмат нури чашмони сарам,
Модарам, эй модарам, эй модарам.

Субҳи пирӣ дар шаби мӯят дамид,
Кай ба пирӣ омадӣ, кай беҳабар.
Он ҷавоние, ки бахшидӣ ба ман,
Ман ба фарзандон намудам болу пар.

Эй дуои неки ту болу парам,
Модарам, эй модарам, эй модарам.

Ин дуои туст, к-аз дурии дур
Ҳар шабу рӯзе ниғаҳони ман аст.
Эй ҳаёли ту балогардони ман,
Эй нигоҳат марҳами чони ман аст.

Эй шукӯҳи хонаву файзи дарам,
Модарам, эй модарам, эй модарам.

Эй дари ту қиблаи мушқилкушо,
Аз ҳама сӯ сачда меорам туро.
Покрӯям ҳар кучое по ниҳам,
Чунки ҳастӣ дар дилу дар дида чо.

Нест дар дунё умеди дигарам,
Модарам, эй модарам, эй модарам.

Муҳаммад ҶОИБ

ЗИНДАГИБАХШ

Дар ҷаҳони меҳрубонӣ беназирӣ, модарам,
Дар диёри бовафоён ту амирӣ, модарам.
Хонашиниҳои ту моро ҷаҳонбин кардааст,
Баҳри озодии мо дар худ асирӣ, модарам.
Зуд гарди осебӣ умр бар мӯят нишаст,
Аз ҷавонӣ аз ғами мо ранги пирӣ, модарам.
Сурхрӯ аз сӯхтанҳо нони икболи ту шуд,
Дар танӯри зиндагӣ мисли ҳамирӣ, модарам.

Бори нози мо миёни қалбҳоро бишканад,
Ту фақат ин борро бар дӯш гири, модарам.
Илми роҳи ҷонфидоиро ба мо омӯхтӣ,
Садқаат бодо ҳазорон ҷон, кабирӣ, модарам.
Имтиҳони маргро дар зиндагӣ биспурдаӣ,
Зиндагибахшандаӣ, харгиз намирӣ, модарам.

Раҳмат НАЗРӢ

ДУОИ МОДАР

Қасаме ба шири модар, қасаме ба номи модар,
Ду ҷаҳон киро надорад ба як эҳтироми модар.
Нигарам ба мурғи хуршед ба намози шои модар,
Ҷу фаришта менишинад ба канори боми модар.
Ғами дил диҳад азобаш, бупарад зи дида хобаш,
Ба назар надорад охир шаби бардавоми модар.
Ҷу сипанд мекунад дуд ба ҳавои дудмонаш,
Ки ба бӯи оташи дил гаравад машоми модар.
Ба намози бомдодаш талабад ҳама муродаш,
Ба раҳи умед бошад ниғаҳи мудоми модар.
Зи дуои мустаҷобаш ба ҷаҳон расад савобаш,
Равад аз азал паёпай ба абад паёми модар.

Толиби ЛУҚМОН

ПОЛОВАНИ МОДАР

Хуршед бароварда сар аз маскани модар,
Сарчашмаи субҳ аст дили равшани модар.

Он ҷаннати нақде, ки ҳама умр бичӯем,
Парварда шуда дар бағалу домани модар.

Садлаҳт шуд аз сахтии айём агар дил,
Дарбех бишавад бо наху бо сӯзани модар.

Сад марҳами ҷонбахшу тавонбахш биёбам
Дар лаҳҷаи хушмазза ҷу овешани модар.

Полуда кунад тинати олудаи моро
Ҳар субҳдамон ҷунбиши половани модар.

Сад кӯҳи гаронбори ғам аз дӯш бигирад
Як харфаки монанди гули арзани модар.

Аз баҳри ҷавонбахтии пайвастаи ман бас
Як бор «писарҷонак»-и ман гуфтани модар.

Саргарми тамошои тулуғам ба бари ӯ,
Хуршед бароварда сар аз маскани модар.

Кӯҳзод ФАТҲУЛЛО

МОДАРАМ ДАР ШАҲР

Модарам дар шаҳр бо ман зиндагонӣ мекунад,
Зиндагӣ бар ман чафо, ӯ меҳрубонӣ мекунад.

Бо ҳавои тозаи деҳ баски одат кардааст,
Зиндагӣ дар шаҳр бар модар гаронӣ мекунад.

Ҷун нишинад ё бихезад, ҳар нафас ёди дигар
Аз падар в-аз рӯзгори подабонӣ мекунад.

Баски ҷамъ овард гулбаргу гиёҳ аз пуштаҳо,
Қулбаи ӯ бӯи зирку заъфаронӣ мекунад.

Мешавад дилтанг гоҳе андар ин шаҳри васеъ,
Ғусса дар дил, ханда дар лаб шеърхонӣ мекунад.

Вақти тифлӣ посбонам буд шабҳо то саҳар,
Бин, ки ҳоло ҳам маро ӯ посбонӣ мекунад.

Шаҳр хуб асту шароит хуб, аммо модарам
Гиряҳо бо ёди кӯхистон ниҳонӣ мекунад.

Модари деҳотии ман дар чунин шаҳри азим
Зиндагонӣ не, ҳамоно қаҳрамонӣ мекунад.
То расам бар ҷамъи уммеди дили саргаштаам,
Аз Худо бар ман дуои сабзҷонӣ мекунад.

Насимбек ҚУРБОНЗОДА

МОДАР

Танҳо, ягона ҳамнафасам, ёру ёварам,
Ҳастӣ туву муҳаббату ишқ аст боварам.
Ғам хӯрда хуни дил шудай баҳри ман, дарег
Номи ту менависаму сурх аст дафтарам.
Вақте ки нест модари ман, ҷояш офтоб
Дасти навозише бикашад нарм бар сарам.
Дар боз буду дар паси дар интизори ман
Дур аз ту ҳар кучо, ки равам дар паси дарам.
Як осмон тӣхист, агар офтоб нест,
Холистам бидуни ту, Хуршед – модарам.

Абдумалики АБДУҶАББОР

МОДАРИ ПУШТУ ПАНОҲАМ...

Кӯдакӣ буду замони беғамӣ,
Нақши ғусса дар дилу дар сар набуд.
Сина ҳолӣ буд аз дарду алам,
Ҷуз ғами бозӣ ғами дигар набуд.

Ёд дорӣ, модари ғамхори ман,
Сар занад аз ман агар айбу гуноҳ,
Лочарам аз зарбаи дастони ту
Ман ба домони ту мебурдам паноҳ.

Он замон бигзашт ҷун хобу ҳаёл,
Ман кунун он тифли гирён нестам.
Мекашам бар дӯш бори ғам, дигар
Беҳабар аз дарди инсон нестам.

Ин замон аз зарбаҳои сарнавишт
Сахт меҳоҳам, ки бе ҳеч иштибоҳ
Модари пушту паноҳам, боз ҳам
Бар ҷавори доманат орам паноҳ...

Бузургмеҳри ҲАКИМ

БАРОИ МОДАРКАЛОНАМ

Кӯдак будам, ту навҷавонам кардӣ,
Роҳӣ ба ҷаҳони бекаронам кардӣ.
То ҷун ниғаҳи ту дур парвоз кунам,
Дар лонаи чашми худ калонам кардӣ.

Садбарги руҳат гирифт хатти ожанг,
Рӯят нақшест аз Забуру Аржанг.
Тафсир агар кунанд, бешак, гардад
Як ояи ожанги ту садҳо фарҳанг.

Меҳрат шуда боис сари болои маро,
Панди ту намуда раҳи фардои маро.
Лабханди ту то абад намояд рӯшан
Монандаи офтоб дунёи маро.

Муҳаммад ҒАНИЗОДА

МАН ШОИРИ ДИЛПИСАНДИ
МОДАР БУДАМ!

Ҳарчанд ки бе китобу дафтар будам,
Фориғ зи шукӯҳи шеъру минбар будам,
Бо як-ду ғазал гӯӣ ки ахтар будам,
Ман шоири дилписанди модар будам!

Ӯ фаҳр ба шеъри айбдорам мекард,
Дилгарм ба кори нобарорам мекард.
Дар роҳи сухан умедворам мекард,
Ман шоири дилписанди модар будам!

То нахли сухан маро бисабзад ҳар дам,
То шоири халқу миллати худ гардам,
Ӯ гарм ҳаменабуд қалби сардам,
Ман шоири дилписанди модар будам!

Бо ин ҳама модарам ҳаводорам буд,
Хоҳони барору равнақи қорам буд.
Бешубҳа, ягона шахси ғамхорам буд,
Ман шоири дилписанди модар будам!

Чону чаҳонам модар аст

Ширинтарин давраи умри инсон лаҳзаҳои кӯдакии ӯст. Бозию хурсандӣ мекуни, медавию меафти, аммо ҳеҷ ҳаста намешава. Вақте кӯдак ҳастӣ, ҳамеша меҳохӣ, ҳама нозу нузатро бардорад, алалхусус, падару модарат. Бахусус, модарон фарзандонро бо меҳру муҳаббат ва шафқат навозиш мекунамду барои ба воя расидани онҳо азобу машаққати зиёд мекашанд.

Ҳар субҳ модарам ба назди бистари хобамон омада, як-як номи моро ба забон меоварданд: «Мархабо, Зарнисор, Ситора, ҳезед, ба мактабатон дер мешавад». Чун бародаронам хурдтар буданд, «монед, кӯдакҳо хоб кунанд», мегуфтанд модарам. Дар ҷойҳои хоб кохилона ин тарафу он тараф гелида, тоб меҳӯрдем, то ҳушёр шуданамон модарамон бо навозиш номамонро гирифта, моро аз хоб бедор кардани мешуданд.

«Ҳезед аз хоб, дасту рӯй, дандонҳоятонро шуста, сари дастархон хозир шавед».

Хоболуду гаранг мо аз ҷоямон хеста, гуфтаҳои модарамро иҷро менамудем.

Хушсол аз он ҳастам, ки падари донишманду заҳматкаш ва модари меҳрубону ғамхор моро тарбия намуда, ба камол расондаанд.

Модарам мегуфтанд: «Зуд субҳонаатонро нӯши ҷон кунеду либосҳоятонро пӯшед, то аз дарсҳо дер намонед». Мо либосҳоямонро пӯшида, ҷузвдонҳоямонро ба модарамон меодем, то аз назар гузаронанд, чизеро фаромӯш накарда бошем, ҳаминам тавр, ягон себу кулчақанд мегузоштанд, ки мабодо гурусна мондем, истеъмом намоем.

Боре ёд дорам, ки дар синфи сеюм меҳондам, модарам субҳи барвақт, чун ҳарвақта аз хоб моро бедор ва таъкид карданд: «Ҳезед, дасту рӯй ва дандонҳоятонро шуста, субҳонаатонро хӯреду либосҳоятонро пӯшида, ба мактаб равед, ман аз пайи рост кардани ҳаминам мешавам».

Апаву хоҳарам аз хобашон хеста, рафтанд, ман бошам, «камаи дигар хоб кунам», гуфта боз сар ба болини гузоштам. Соати дастӣ доштем, то вақтро муайян кунем. Онро пеш аз хоб аз дастамон гирифта, дар назди болинамон мегузоштем. Ҳамаи субҳ ногоҳ аз хоб бедор шуда, ба соат нигаристам: 7:30 дақиқа: «Ваҳ, дер кардам», либосҳоямро саросема пӯшида, ҳатто субҳона ҳам нахӯрда, давон-давон ба мактаб рафтам. Аз дари мактаб даромадам, ки соат 7:50 дақиқа. Ба синфхона ворид шудам, назди мизи дарсиям рафта, меҳостам ҷузвдонамро гирам дар мизам гузорам. «Воачабо, аз саросемагӣ ҷузвдонамро фаромӯш кардам. Охи сарде кашидам боз ба сӯйи хона давидам». Модарам аллакай ҳаминам карда, ноништа мекарданд.

Воқеаро ба модарам нақл кардам, модарам маро каме сарзаниш

карданду чун ҳарвақта дар ҷузвдонам кулчақанд гузошта, «тез рав» гуфтанд. Боз ба сӯйи мактаб тохтам, чун ба мактаб наздик шудам, занги дарс садо дод.

Ба синфхона даромадаму паси мизам нишастам, муаллимро интизор шудам. Баробари ворид шудани муаллим ба синф дилам ба тапидан даромад. «Салом, бачаҳо», - хитоб кард муаллим.

Мо бо як овоз «ассалом», гуфтем.

Муаллим ба ман нигариста, «ин ҷо биё, барои ҷӣ ба дарси якум дер кардӣ?»

Ман воқеаи руҳдодаро нақл кардам. «Хоболуд» гуфта, маро сарзаниш кард. Баъди анҷоми дарс бо дугонаҳоям бозикунон ба хона баргаштам.

Аллакай модарам нони гармро пухта, бо рағани зард чанголи омода карда буданд. Ба модарам салом додам.

Модарам бо ишораи сар ба саломам посух доданд. Андуҳгин менамуданд.

Аз чехраашон маълум, ки аз кори сахар кардам ханӯз руҳафтаанд. Ба ман гуфтанд: «Тез, либосҳоятро иваз куну дастонатро шуста, назди дастархон биё, сахар субҳона нахӯрда, ягон чиз хӯр».

Падару модарам доим таъкид мекарданд, ки сари суфраи хӯрок нишинуем чизе хӯрем, ҳеҷ гоҳ бо шиками гурусна нагардем.

Ман ба назди суфра омадаму якҷо чанголиро тановул кардем. Баъди истеъмоли чанголи модарам гуфтанд: «Духтарам, ҳар шахс, агар субҳи барвақт аз хобаш ҳезад, ҷӣ қадар рӯзаш пурфайзу бобарақат мешавад, ҳамаи қорашро сари вақт иҷро менамояд. Яке аз хислатҳои хуби инсон саҳарии барвақт аз хоб хестан аст».

Ман аз шарм рӯям чун лолаҳасак суп-сурх шуду гуфтам: «Дигар такрор намешавад, очачон».

Модарам мактаби олии нахонда бошанд ҳам, хеле зани босаводу донишманданд.

Баъди хӯроки нисфирузи ё сарфи ғизои шом, ба тайёр кардани дарсҳоямон машғул мешудем. Рӯзномаамонро мидиданду вазифаҳои хонагиро ҳамроҳи мо иҷро мекарданд. Модарам забони русиро нағз медонанд. Калима ба калима луғатҳоро хонда, шеърҳоямонро аз ёд мегуфтанд ва дар баробарашон такрор мекардем.

Дар вақтҳои бекорӣ аз паси модарам мерафтам, ба ҳар ҷое, ки қадам мегузоштанд, ман ҳам қадам мечидам. Ҳангоми хӯрокпазӣ аз ман хоҳиш мекарданд, то чизҳои заруриро ба наздашон биёрам, ҳудашон назди оташдон нишаста, картошкаю пиёзу сабзӣ тоза мекарданд.

Модарам табассум мекарданду аз қорам хурсанд, ба он ваҷҳ, ки фармуаҳояшонро чун ҳамеша аз ҷону дил иҷро мекардам.

Лаҳзаҳои кӯдакияи мо хурсандию бозӣ зуд паси сар шуд.

Имрӯз, ки худ модар шудам, ба кадри ранҷҳои модарам мерасам. Волидайнам панҷ фарзандро хонанда, соҳиби маълумоти олии карданд. Ва дарк мекунам, ки модарам ранҷу азоби зиёд кашиданд, то мо бо таълиму тарбияи шоиста ба камол расем.

Зарнисор НИЗОМОВА,
«Омӯзгор»

Соли 2003 буд. Як фарзандам дар МТМУ №1 таҳсил мекард. Ман роҳбарии Маркази шӯғли аҳолии ноҳияро ба уҳда доштам. Рӯзе даъватнома равон карданд, ки дар мактаби №1 маҷлиси падару модарон аст. Рафтам. Сухани аввал ба роҳбари муассиса Пираҳмад Табаров дода шуд. Ман низ сухан кардаму рафта ба ҷоям нишастам. Дар ҳаминам ҳол чанд нафар зан бо садои паст «Ҷамила, баро!» мегуфтанд. Кӣ бошад? - гуфта фикр кардам. Як зани ҷавону зебо ба минбар баромад. Чунон суханонаш бомаънӣ буданд, ки касро бевосита ба худ ҷалб мекарданд. Инчунин, андешаҳояшро бо шеърҳои шоирони классики муосир тақвият мебахшид. Меҳостам, ки ин бону соатҳо сухан гуяду мо,

- Албатта, меҳоҳам. Ба ростӣ, ман дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино таҳсил мекардам. Аз сабаби ҷанги шаҳрвандӣ дигар имкони давом додани таҳсил нашуд. Баъди курси 2-юм дигар нахондам.

- Шумо барои ҷавонҳо намунаи ибрат ва ба ҷомеа лозимед. Ман бовар дорам, ки бо баҳои аъло ба дилхоҳ донишгоҳ дохил шуда, онро бо сари баланд хатм менамояд.

- Ҷамила, ман бовар дорам, ки соҳибмаълумот гашта, яке аз шахсони намоёни ноҳияву ҷумҳурии мегардед, - гуфтам дар хатми сухан.

Аз байн якҷанд сол гузашт. Дигар Ҷамиларо надидам. Вақте ки ба нафақа баромадам, маро ҳамчун муаллим дар

Соҳибирода

хазирин, гӯш кунем.

Баъди маҷлис аз занҳо пурсидам:

- Ин зан чикора аст? Гуфтанд, ки хонашин. Бо ҳаминам қадар дониш? Бовариам намеояд, ки ӯ бе маълумот бошад. Занҳо гуфтанд, ки ӯ ҳамсоияи мост. Чунон зани дилсӯзу меҳрубон, оқилу доно аст, ки аз уҳдаи тамоми ҳунароҳои милливу халқӣ мебарояд. Дар синну сол аз ҳамаи мо хурд аст, лекин маърака кардани шавем, аз ӯ маслиҳат мебарем.

Як рӯз ӯро дар роҳ дидам. Шинос шудан хостам.

- Салом, хоҳарҷон, шуморо як лаҳза мумкин?

- Албатта, апаҷон. Баъди аҳволпурсӣ гуфтам, ки шуморо дар маҷлиси мактаб дида будам. Аз суханҳои шумо на як ман, балки тамоми дар толор нишастагон гӯшу хуш буданд. Баъди маҷлис якҷанд нафар ҳамсоият ба шумо баҳои баланд доданд. Боз гуфтанд, ки дар чанд маҷлис суханрониятронро дида, падару модарон шуморо ба раисии кумитаи падару модарони таълимгоҳ интихоб кардаанд. Ҳоло ин вазифаро ба дӯш доред. Бигӯед, соҳиби маълумот шудан меҳоҳед?

муассисаи №2 ба қор қабул карданд. Дар он ҷо Ҷамиларо дидам. Аллакай Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Кӯлоб ва ҳамзамон, Донишгоҳи давлатии шаҳри Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакиро хатм кардааст ва ба сифати ҷонишини директор оид ба қорҳои тарбиявӣ фаъолият мекунад.

Фаъолияти хуби Ҷамиларо ба назар гирифта, баъди ба қор дигар гузаштани роҳбари муассиса Файзали Сафаров ӯро роҳбари муассиса таъйин намуданд. Дар давоми ду-се соли роҳбарияш заҳматҳои зиёде қашид ва шоғирдонии муассиса дар озмунҳои ноҳиявӣ вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ иштирок намуда, ба дастовардҳои зиёде ноил шуданд.

Ҷамила се фарзандро ба воя расондааст, ки дар муассисаҳои гуногун фаъолият мекунад. Нилуфар-муаллима, Фарид-ҳамшираи тиббӣ, Некрӯз-хуққушинос. Ба Ҷамила тани сиҳат, хонаи обод дар фаъолияти омӯзгорӣ муваффақиятҳои бештарро таманно дорам.

Нозигул КОСИМОВА,
омӯзгори МТМУ №2-и
ноҳияи Мир Сайид Али Ҳамадонӣ

Модаронро дӯст доред!

Ҳеҷ меҳрубоние дар ҳаёти инсон ҷойи меҳрубонии модарро гирифта наметавонад.

Ин гуфтаҳо маро ба олами кӯдакии наврасиям бурд ва хостам, ки ҳаёти 66-солаи худро пешӣ назар орам. Ҳеҷ аз хотирам намеравад, хангоме ки дар нимсолаи соли хониши 1967-1968 Алифборо тамои қардем ва барои дониши хубу аъло доштаниам устои аввалинам Ҷумъакул Ҳочиев тақсимча (тарелка) ва собуни дастшӯиеро мукофот доданд. Ба хона омадам, шодию нишоти модарамро интихое набуд. Он тақсимчаро ҳамчун ёдгори то ҳол нигоҳ медорам.

Дар синфи дуум таҳсил менамудам, бо амри тақдир аз падарам маҳрум шу-

дам. Тарбияи мо, се нафар ятим, ба зиммаи модари азизам, ки он вақт 27 сол доштанд, воғузор шуд. Ман таҷрибаи зиндагиро аз модари азизам омӯхтам.

Вақте ки соли 1957 ба Омӯзишгоҳи омӯзгорӣ шаҳри Панҷакент (имрӯза Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Панҷекент ба номи Лоик Шералӣ) дохил шудам, модарам хеле хушнуд шуданд ва дуои нек доданд. Маро сардори гуруҳ таъйин карданд ва модарамро ба маҷлиси падару модарон даъват намуда, барои тарбияи шоистаи фарзанд раҳматнома супориданд. Модарам намедонистанд, ки хурсандиашонро ҷӣ тавр изҳор кунанд.

Вақте ки омӯзишгоҳи номбурдаро бо дипломи аъло хатм намудам, хурсандии модарамро ҳадду қаноре набуд.

Соли 1979-1983 Донишгоҳи омӯзгорӣ шаҳри Хучанд ба номи С.М. Киров (ҳоло ба номи академик Бобочон Ғафуров)-ро хатм кардам. Ҳамаи ба шоғирдон таъкид менамоям, ки хангоме ба ҷое барои таҳсил ё қор мераванд, доимо дар фикри сарбаландии падару модар ва омӯзгороне, ки онҳоро таълиму тарбия додаанд, аҳли деҳу ноҳия ва Тоҷикистони азиз бошед.

Полвон САРҲАТОВ,
омӯзгори таъриху ҳуқуқи
МТМУ №24-и ноҳияи Айӣ

АФКОР

Масъулият дар назди фарзандон

Фарзанди солеҳ ва бомаърифат давоми умри падару модар, давомдихандаи насл ва номбардори волидайн аст. Мухити оила дар тарбияи фарзанд, албатта, бетаъсир намест. Хушбахтии аҳли ҷомеа, тараққиёти ояндаи ҷамъият, осудаҳоливу некуаҳволии мардум аз бисёр ҷиҳат ба ҳамкориҳои зичи мактабу оила вобастагӣ дорад. Падару модарон вазифадоранд, ки дар оила барои тарбияи фарзандон муҳити солим фароҳам оваранд.

Дар шароити муосири равандҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ печида масъулияти падару модар дар тарбияи фарзанд боз ҳам афзудааст.

Ниҳодҳои асосии тарбия: волидон, муассисаҳои таълимӣ, ҷомеаро зарур аст, ки насли наврас ва ҷавонро дар рӯҳияи ҳудуди худ ҳафиз кунанд, инсондӯстӣ, ватандӯстӣ, эҳтиром, ғузоштан ба ҳама арзишҳои миллӣ ва умуминсонӣ тарбия намоянд, то ин ки онҳо ҳамаҷун шахсиятҳои комил ва ҳамаҷун инкишофёфта ба ҷаҳон расанд. Ҷунҷун ҷомеаи муосир ба ин ғуна шахсиятҳо ниёз дорад.

Мардуми мо ба таълиму тарбияи фарзандон аҳамияти ҳоса дода, пайвасти талош мебаранд, ки фарзандони худро дар рӯҳияи ватандӯстӣ, ҳудуди, донишмӯзӣ ва маърифатпарварӣ тарбия намоянд. Таҳқиқи оила, ба камол расонидани насли солиму босавод яке аз омилҳои рушди ҷомеа, таҳқиқи иқтисодии кишвар ва ҳифзи арзишҳои миллии мост.

ДУ ХАБАР

Оғози даври якуми бақайдгирии докталабон барои иштирок дар имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ

нуктаи доимии бақайдгирии ва дар 17 шаҳру ноҳияи дигар нуктаи сайёри бақайдгирии амал намоянд.

Мувофиқи тартиби муқарраргардида, бақайдгирии бо ҳузури докталаб ва хоҳиши ӯ, новобаста аз ҷойи истиқоматаш, дар ҳар қадоме аз нуктаҳои бақайдгирии шаҳру ноҳияҳои интиҳобгардидаи мамлакат гузаронида мешавад.

Соҳтмони се кӯдакистон дар Конибодом

Бо иштироки раиси вилояти Суғд Рачаббой Аҳмадзода дар деҳаҳои Сомониён, Равот ва Ғалчамуллои шаҳри Конибодом барои бунёди се кӯдакистон санги асос ғузошта шуд.

Дар кӯдакистонҳои мазкур 600 нафар кӯдак бояд ба таълиму тарбия фаро гирифта шаванд. Дар назар аст, ки соли равон дар шаҳр панҷ кӯдакистони нав бунёд мегардад.

Мутаассифона, имрӯз баъзе падару модарон нисбат ба таълиму тарбияи фарзандон бепарвоӣ зоҳир менамоянд. Фарзанди солеҳ ва бомаърифат давоми умри волидайн аст ва аз ин рӯ, волидайн бояд барои таълиму тарбияи ӯ аз онҳо ҷиҳе дарғи надохта бошанд ва сармояи худро барои наҷбу намоиш дарғи надоранд.

Бо мақсади мусоидат ба рушду қамолати ҳамаҷун насли наврас Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак» қабул гардид.

Ин қонун ба беҳбудии зиндагии кӯдакон, қоҳиши ҷиноятқорӣ дар байни онҳо қамини ғузошта, масъулияти падару модарро дар таълиму тарбияи фарзандон афзоиш дод. Мақсади асосии он дар рӯҳияи ҳудуди ҳафизу ҳудуди, эҳтиром ба Ватан ва ба арзишҳои миллии умумибашарӣ таълим додану тарбия қардани фарзандон, ҳамаҷунин, ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии онҳо мебошад, ки ин барои ба ҳаёти муқтақилона омода намунашон мусоидат менамояд.

Ҳар як падару модарро зарур аст, ки фарзандони ҳешро дуруст тарбия намуна, онҳоро ба илму ҳунар омӯхтан, технологияи муосирро аз худ қардан ва ба Ватан ҳидмати шоиста қардан ҳидоят биқунанд.

*Гулбаҳор АЗИМОВА,
сармураббии ширҳорғоҳ-кӯдакистони
№59-и шаҳри Душанбе*

ЗАБОНОМУЗӢ

Муҳовараи мухтасари забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ

(Барои омӯзгорону ҳонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 5-11), устодону донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи махсус, олии қасбӣ ва қормандони соҳаи маориф ва илм)

Тоҷикӣ	Русӣ	Англисӣ	Ово-навишт
ТАБРИКОТ - ПОЗДРАВЛЕНИЕ - CONGRATULATIONS			
Зодрӯз муборак!	Поздравляю с днем рождения!	Happy birthday!	[ˈhæpɪ ˈbɜːθdeɪ]
Ташаккури зиёд!	Огромное спасибо!	Thanks, you (so) very much. Thanks a lot!	[ˈθæŋkju (səu) ˈveri mʌʃ] [θæŋks ə lɒt]
Тӯй муборак!	С женьтбой! / С замуе-ством!	Let me congratulate you on your marriage.	[let miː kən ɡræʃʊleɪt juː ən jɔː ˈmæɪrɪdʒ]
Фарзанддор-шавиат муборак!	С рождением ребенка!	Let me congratulate you on the birth of your child.	[let miː kən ˈɡræʃʊleɪt juː ən jɔː bɜːθ əv ʃaɪld]
Миннатдорам!	Благодарю!	Thanks ever so much!	[ˈθæŋkju evə səu mʌʃ]
Ид муборак!	С праздником!	Happy holiday!	[ˈhæpi ˈhɒlɪdeɪ]
Сипосгузорам!	Спасибо!	Thanks!	[θæŋks]
Табрикоти маро нисбати ... қабул фармоед!	Примите мои поздравления с...	Please accept my congratulations on/ upon...	[pliːz əkˈsept maɪ kən ˈɡræʃʊ ˈleiʃ(ə) n ən/ əpən...]
Ба шумо хушбахтӣ хоҳонам!	Счастья тебе!	I wish you joy!	[aɪ wɪʃ juː dʒɔɪ]
Ба шумо бурдборӣ хоҳонам!	Удачи тебе!	Good luck!	[ɡud lʌk]

ОРЗУХО ВА ТАМАННИЁТҲО - WISHES

Ба шумо барори қор орзу мекунам!	Желаю Вам удачи!	I wish you good luck!	[aɪ ˈwɪʃ juː ɡud lʌk]
Ба шумо хушбахтӣ орзу мекунам!	Желаю Вам счастья!	I wish you happiness!	[aɪ wɪʃ juː ˈhæpɪnəs]
Ба шумо саломатии хуб орзу мекунам!	Желаю вам здоровья!	I wish you good health!	[aɪ ˈwɪʃ juː ɡud ˈhelθ]
Барои тухфаатон ташаккур.	Спасибо за подарок.	Thank you for your present.	[ˈθæŋk juː fɔː jɔː ˈprez(ə)nt]
Истироҳати хуш!	Приятного отдыха!	Enjoyable holiday to you!	[ɪnˈdʒɔɪəbl ˌhɒlədeɪ tə ˈjuː]
Ба шумо қомебӣ орзу мекунам!	Желаю вам успеха!	I wish you success!	[aɪ ˈwɪʃ juː səkˈses]
Ба шумо рухсатии хуш (истироҳати хуб) таманно дорам!	Желаю хорошо провести отпуск (хорошо отдохнуть)!	Have a nice holiday!	[hæv ə naɪs ˌhɒlədeɪ]
Ба шумо рӯзҳои истироҳатии хуш орзу мекунам!	Желаю хорошо провести воскресенье (субботу и воскресенье)!	A happy weekend(to you)!	[ə ˈhæpi ˌwɪkˈænd (tə juː)]
Орзу мекунам вақтро хуб гузаронед!	Желаю хорошо провести время!	Have a good time!	[hæv ə ɡud taɪm]
Роҳи сафед!	Счастливого пути!	Have a nice journey! A pleasant journey to you.	[hæv ə ˈnaɪs ˈdʒɜːni] [ə ˈpleznt ˈdʒɜːni tə ˈjuː]

ЭКСКУРСИЯ – TOUR, EXCURSION, TRIP

Ман меҳоҳам шаҳро тамошо қунам.	Я хотел бы посмотреть город.	I want to go sightseeing.	[aɪ wɒnt tuː ɡəʊ ˈsaɪt ˌsiːɪŋ]
Шумо дар чанд вақт истодан меҳоҳед?	Как долго Вы собираетесь пробыть в?	How long are you going to stay in?	[haʊ lɒŋ əː juː ˈɡəʊɪŋ tuː steɪ ɪn]
Дар ин ҷо қадом ёдғорҳо ҳастанд?	Какие досто-примечательно-сти здесь есть?	What special sights are there?	[wɒt ˈspeʃəl saɪts əː ðeə]

(Давом дорад)

Дар ҳамоиши фарҳангии «Рӯзи либоси милли» дар Женева либосҳои тоҷикӣ ба намоиш ғузошта шуданд.

Рохнамои омӯзгорон

Сангин ГУЛЗОД, номзади илми филология, дотсент, мудири кафедраи телевизион ва радиошунавонии ДМТ:

– Нашрияти «Омӯзгор» дар низомии матбуоти соҳавии кишвар яке аз нашрияҳои бонуфуз, муваффақ ва серхонанда буда, дар инъикоси набзи маорифи кишвар нақши пешсафр дорад. Маълум аст, ки маориф самти афзалиятноки сиёсати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба шумор меравад. Аз ин рӯ, дар инъикоси дастовардҳо, таҳлилу баррасии мушкилоти соҳа нашрияти «Омӯзгор» бо қамолӣ масъулият чун ойна ғайрияти самарабахш дорад. Дар соҳаи маорифи кишвар самт ё мавзӯе нест, ки нашрия ба он рӯй наоварда бошад. Шуруъ аз нарасидани бוגчаҳои кӯдакона дар минтақаҳо то наشري ҷиҳати дастурҳо, аз таъмини техникаву технологияҳои таълимӣ то бунёди биноҳои муносири таълимӣ, аз гузариш ба низомии нави баҳогузори то омода сохтани мутахассисони ҷавобгӯ ба талаботи ҷомеаи соҳибистиклоламон... мавзӯҳои ҳастанд, ки дар саҳифаҳои нашрия меҳонем. Сухбату мусоҳибаҳо бо масъулини соҳа, ки муҳбирини нашрия анҷом медиҳанд, аз донишу маърифати касбии ҳар ду ҷониб ғувӯҳӣ медиҳанд.

Имрӯз нашрияти «Омӯзгор» дар фазои иттилоотии кишвар нақшу масъулияти бештаре дорад. Зеро ҷаҳони муосир пур аз таъодхост ва аҳли он ҷомеае дар ин талошҳо муваффақ мешаванд, ки агар ғайрияти мактабу маорифашон дуруст роҳандозӣ гардида бошад. Аз ин хотир, нашрия вазифадор аст, ки дар баробари дастовардҳои умумибашарӣ арзишҳои миллиро чун сипари бозғимоду санҷидашуда барои аҳли ҷомеа, ҳоса, аҳли мактабу маориф тарғиб наояд. Хушбахтона, мо ҳаминро дар саҳифаҳои нашрия ба мусоҳиба меғирем. Дар тафаккури ҷомеа ғолибияти донишу маърифат бар ҷаҳолатро талқину ҷой кардан низ нақши нашрияро дар фазои иттилоотии кишвар боло мебарад.

Нашрия сол то сол хонданибоб шуда, дар пешрафти соҳаву ҳамкориҳои ҷомеа дар ислоҳи камбудҳои саҳми босазо меғузорад. Аз ҷумла, озмуни порсолаи нашрия дар боло бурдани обрӯву эътибори муаллим дар ҷомеа нақши муҳим бозид. Чунин озмунҳоро дар самти роҳбари синф, муаллими аввалин, муаллиме, ки пайраваш гардидам, идома додан ба манфиат ҳоҳад буд. Ҳамчунин, суҳбату мусоҳибаҳо бо муаллимони минтақаҳо, ки ғайриятиашон намуна аст, низ барои ҷалби хонандагон мусоидат ҳоҳад кард.

Заррина КЕНҶАЕВА, мудири кафедраи педагогика, психология ва методикаи тарбияи томактабии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни:

– Соли раван нашрияи «Омӯзгор» озмуни ҷумҳуриявии «Омӯзгори ман – ифтихори ман»-ро эълон намуд, ки дар заминаи он маводу матолиби зиёде ба нашр расид. Дар нигоштаҳои муаллифон ранҷу захира ба талошҳои пайвасти омӯзгорон дар роҳи омӯзонидани илму дониш инъикос гардид. Ин иқдом боиси дилғармии ҳазорон омӯзгори ҷавон нисбат ба касбашон шуд. Донишҷӯён низ ба ин озмун тавачҷуҳ зоҳир намуда, нигоштаҳоиашонро ба таъб расониданд. Банди пайвасти рӯзномаву маҷаллаҳо мутуолиа намуда, ба донишҷӯён низ таъкид менамоям, ки аз маводу матолиби намуна омӯзанд.

Доро НАВРҶЗОДА, рӯзноманигор, мудири шуъбаи бақайдгирӣ ва машваратии академии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улӯззода:

– Аввалин маротиба, ки рӯзномаи «Омӯзгор»-ро мутуолиа намудам, хонандаи мактаб будам. Ҳангоми дарси математика дар рӯйи мизи устод ҳафтаномаи «Омӯзгор»-ро дида, хоҳиш кардам, то онро ба ман диҳад. Устод хоҳиши маро рад накарда, ҳафтаномаро тухфа намуд. Ёд дорам, ки он замон омӯзгори муассисаамон ҳар шумораи нашрияро бесаборона интизор мешуданд. Ҳафтаномаро пурра мутуолиа намудам ва маводи ҷолибу рангоранги он бароям писанд омад. Дар дилам шавқе нисбат ба касби рӯзноманигорӣ пайдо шуд. Назди худ мақсад ғузоштам, ки нигоштаҳои иншонамудан худро дар са-

ҳифаҳои «Омӯзгор» ба нашр ҳоҳам расонд. Хушбахтона, чанд мақола дар васфи омӯзгори захиракашу соҳибилм дар ин нашрияи бонуфуз ҷой гардиданд. Имрӯз дар Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улӯззода ба донишҷӯён аз фанни «Таърихи журналистикаи тоҷик» дарс меғӯям. Ба онҳо пайвасти таъкид менамоям, ки рӯзномаву маҷаллаҳо мутуолиа намоёнд.

Ҳафтаномаи «Омӯзгор» ҳамчун минбари омӯзгорон дар инъикоси масъалаҳои соҳаи маориф нақши бориз дорад.

Фаридун КЕНҶАЗОД, сармуҳаррири нашрияи «Омӯзгори ҷавон»-и Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни:

– «Омӯзгор» аз нашрияҳои маҳсуб меёбад, ки дар инъикоси нағвонҳои соҳаи маориф нақши меҳварӣ дорад. Маводи нашрия пурмазмун буда, намунаи беҳтарин барои дигар нашрияҳои соҳавӣ мебошанд. Бештар мақолаҳои омӯзгори соҳибқадорро, ки дар нашрияи нашр мешаванд, меҳонам. Онҳо устодони соҳибтаҷриба буда, умри худро сарфи мактабу маориф ва омӯзонидану саводнок намудани насли нағвасу ҷавон кардаанд. Нашри маводи онҳо тавассути нашрияи «Омӯзгор» барои ҳар як омӯзгори ҷавоне, ки дар ин роҳ нав қадам ниҳодааст, зарур ва саривақтӣ аст.

Маълум аст, ки ягон соҳа бе камбудӣ намешавад. Бинобар ин, вазифаи воситаҳои ахбори омма, аз ҷумла, нашрияҳои соҳавӣ дар он аст, ки дар роҳи баргарафти нағвонҳои ҷойдошта сахмгӯзор бошанд. Ҳафтаномаи «Омӯзгор»-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷумлаи нашрияҳои оғост, ки пайвасти камбудихоро инъикос менамояд ва дар баргарафти нағвонҳои онҳо мусоидат мекунад.

Саидабор Мирзозода, сармуҳаррири нашрияи «Шамъи рӯзгор»-и Коллеҷи омӯзгории ба номи Ҳосият Маҳсумоваи ДДОТ ба номи С. Айни:

– Фазои иттилоотии кишварро воситаҳои ахбори оммаи ғуноғун фаро гирифтаанд, ки ба воситаи онҳо аҳли ҷомеа аз нағвонҳои оғост меғарданд. Рӯзномаи «Омӯзгор» ҳамчун нашрияи соҳавӣ дар дарозии таърих ҳамчун роҳнамо дар пешрафти маънавияти аҳли маорифи кишвар хидмат мекунад. Қайд кардан ба маврид аст, ки ташкили озмунҳо, маҳсусан, озмуни ҷумҳуриявии «Омӯзгори ман – ифтихори ман» аз ҷониби қормандони нашрия шоистаи таҳсин аст. Ман ҳамчун хонандаи ҳамешагии «Омӯзгор» пешниҳод менамоям, ки минбаъд низ чунин озмунҳо ба роҳ монда шаванд.

Чун асри техника ва технологияҳои нав аст, нашрияи мазкур дар саҳифаҳои интернетӣ низ ғайрияти худро ба роҳ мондааст. Аз ҷумла, сомонии нашрия ва саҳифаи ғайрибукии он ғайроланд ва хабарҳои ҳамағӯзаро метавон аз он дастрас намуд.

Сочида САИДОВА, омӯзгори забон ва адабиёти тоҷики МТМУ №103-и шаҳри Душанбе:

– Нашрияи «Омӯзгор» барои омӯзгорон дастурамали омӯзишӣ аст. Аз нашрия мақолаҳои муғидро омӯхта, роҳу

усулҳои ғуноғуни таълимро азхуд мекунем. Инчунин, дар ҳафтаномаи вобаста ба баланд гардидани мақому манзалаи омӯзгор нигоштаҳои ҷолибу хонданӣ ба нашр мерасанд. Ба сифати хонандаи нашрия аз ғайрияти он қаноатмандам.

Ғулнигор ИБОЗЗОДА, омӯзгори МТМУ №119-и шаҳри Душанбе:

– «Омӯзгор» ба сифати ҳафтаномаи соҳавӣ масоилу мавзӯоти соҳаи маорифро инъикос мекунад ва дар меҳвари он баланд бардоштани сатҳи таълиму тарбия қарор дорад. Дар ҳафтанома мисолу масъалаҳои математикӣ, физикӣ, химиявӣ, муҳовара бо забонҳои англисӣ, русӣ ва тоҷикӣ, матолиби ҳуқуқӣ ва амсоли инҳо нашр мешаванд. «Омӯзгор» мактаби омӯзиш аст. Мо - омӯзгорон дар машғулиятҳои тарбиявӣ аз матолиби ҳафтанома ҳадафмандона истифода мебарем.

Майсара КЕЛДИЕВА, омӯзгори забон ва адабиёти руси МТМУ №55-и ноҳияи Шохмансур:

– Ҳафтаномаи «Омӯзгор» ҳамеша дар рӯйи мизи қориам қарор дорад. Ҳар як шумораи онро мутуолиа мекунам. Мо - омӯзгорон ба воситаи нашрия аз нағвонҳои соҳаи маориф ва методҳои муосири таълимӣ оғост мешавем. Аз ҷумла, дар шумораи (№ 7) рӯйхати аттестатсияҳои аз синф ба синфгузарони хонандагон нашр гардид. Дар саҳифаи 15-и ҳафтаномаи зерини «Маорифи ҷаҳон» хабарҳои кӯтоҳ дар хусуси вазъи таълиму тарбия ва низомии маорифи кишварҳои олам ҷой мешаванд, ки бисёр ҷолибанд. Сифати нашрияи низ рӯз то рӯз беҳтар гаштааст. Банду баст, ороишӣ нашрия, ҷо ба ҷо ғузоштани расмҳо низ ба мақсад мувофиқ мебошад.

Шухрат АХМЕДОВ, муовини директори онд ба тарбияи МТМУ №67-и шаҳри Душанбе:

– Ҳафтаномаи «Омӯзгор» аз ҷиҳати мундариҷаю муҳтавои мақолаҳо ва сатҳи сифати ороиш сол то сол тақмил меёбад. Аз асноди марбут ба соҳаи маориф маҳз тавассути ҳафтаномаи мазкур зуд оғост мешавем ва онро дастрас мекунем. Ҳар ҳафта ҳафтаномаи «Омӯзгор»-ро саривақт дастрас намуда, аз маводу матолиби он дар машғулиятҳо самаранок истифода менамоям. Омӯзгори муассисаи метавонанд аз матолиби он дар соатҳои дарси худ истифода намоёнд.

Малика САИДОВА, мураббияи ширхорғо - кӯдакистони №72-и ноҳияи Фирдавсӣ:

– Дар ширхорғо-кӯдакистони №72-и ноҳияи Фирдавсӣ ҳамағӣ 8 нафар мураббӣ ғайрияти дорем. Мо-мураббӣни муассисаи пайвасти аз нашрияҳои соҳавии «Омӯзгор», «Маорифи Тоҷикистон», «Маърифати омӯзгор», «Субҳи умед» мақолаҳои оғост, ки онд ба методикаи таълиму тарбия дар кӯдакистонҳо дарҷ шудааст, мутуолиа намуда, дар раванди ғайриятиашон истифода мебарем. Бахусус, дар нашрияи «Омӯзгор» мақолаҳои ҷолибе дар мавзӯҳои ватандориву ҳештаншиносӣ, тарбияи кӯдакон вобаста ба синну сол, роҳу усулҳои таълим нашр мешаванд, ки инъикоскунандаи тамоми ҷанбаҳои ғайриятии мо-мураббӣи мебошад. Пас аз мутуолиаи мақолаҳои ҳамкасбон илҳом гирифта, аз таҷрибаи худ нигоштаҳо дар нашрияҳои

соҳавии кишвар ҷой менамоям. Мо-мураббӣи, мақолаҳои омоданамудани ҳампешагонро сармашқи ғайриятии ҳеш қарор дода, бо ин васила, дар самти тарбияи насли нағвас таҷрибаи қойӣ пайдо карда, садҳо нафар кӯдакро таълиму тарбия намуда, озими мактаб меғардонем, то дар оянда ҳамчун насли хубу худогоҳ ба воя расида, дар хидмати халқу Ватан бошанд.

Парвина ШАКАРОВА, мураббияи ширхорғо-кӯдакистони №11-и шаҳри Ваҳдат:

– Нашрияи «Омӯзгор» ба мо имкон медиҳад, ки аз нағвонҳои илму маориф, техникаву технология ва пешрафти дастовардҳои ҳамкасбону ҳампешагон оғост бошем. Ман, ки таҷрибаи қориин беш аз даҳсола дар таълиму тарбияи кӯдакон дорам, пайвасти «Омӯзгор»-ро мутуолиа менамоям. Бароям хушоянд аст, ки ғоҳҳо хангоми дертар дастрас гардидани нашрияи мазкур аз тариқи интернет аз саҳифаи ғайрибукии он маводу мақолаҳои дарқори пайдо мекунам. Ва аз он меболам, нашрияи дӯстдоштаам, ки марҳалаҳои дарозии тарихиро тай намудаву мутубиқи замон гаштааст, доим дар паҳлуи мо, мураббӣи, омӯзгорон, қормандони соҳаи маориф қарор дорад ва дар самти таълиму тарбияи насли нағвас саҳми арзанда меғузорад.

Таманно МИРЗОЕВА, мудири ширхорғо-кӯдакистони №67-и ноҳияи Шохмансур:

– Ба «Омӯзгор» мураббӣни муассисаи обуна мебошанд. Дар ҳуҷраи методӣ ғушаи маҳсус ташкил шудааст, ки дар он ҷо нашрияву маҷаллаҳо ҷойгир мешаванд ва мураббӣи лаҳзаҳои қориғ аз машғулиятҳо аз онҳо истифода мебаранд. Мураббӣни кӯдакистон пайвасти дар пайи омӯзишанд. Дар баробари мутуолиаи мақолаҳои зиёд дар мавзӯи таълиму тарбияи кӯдак, инкишофи равонии онҳо маводу матолиби таълиф намуда, дар матбуоти даврӣ нашр мекунам. Чун сағи ҳаводорону хонандагонии рӯзномаи «Омӯзгор» зиёд аст, аз ин рӯ, дар самти таълиму тарбияи кӯдакони синни томактабӣ мақолаю нигоштаҳо мунтазам ба таъб мерасанд.

Хуб мешуд, ки дар рӯзномаву маҷаллаҳои соҳавӣ дар баробари дигар самтҳои таълиму тарбия дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ, онд ба роҳҳои осону муассири омӯзиши забонҳои хориҷӣ аз ҷониби мутахассисони соҳа маводу матолиб нашр гарданд.

Ҷиёниб СУЛТОНОВА, сармураббии ширхорғо-кӯдакистони №132-и ноҳияи Фирдавсӣ:

– Солҳои зиёде, ки дар муассисаи таҳсилоти томактабӣ ғайрияти менамоям. Ва тӯли ин муддат нашрияи «Омӯзгор» роҳнамону раҳқушои ман аст. Тавассути маводу матолиби ҳафтанома аз нағвариҳои соҳаи маориф, дастоварду таҷрибаи мутахассисони дигар оғаст пайдо мекунам. Таҷрибаҳои андӯхтаамро аз тариқи мақолаҳо дар нашрияи «Омӯзгор» нашр мекунам. «Омӯзгор» ба мураббӣи имкон фароҳам меоварад, то дар баробари омӯзиши таҷрибаҳои мутахассисони пешқадами соҳа, методу усулҳои нави таълиму тарбия, ҳамчунин, нутқи шиғоҳию ҳатғи ва ҷаҳонбинии омӯзгори ҷавон тақмилу тақвият ёбад.

Муниса НОСИРОВА, мураббии ширхорғо-кӯдакистони №15-и ноҳияи Исмоили Сомонӣ:

– Дар раванди таълиму тарбия аз маводи нашрияи «Омӯзгор» истифода мебарам. Зеро омӯзгори соҳибтаҷриба онд ба таҳаввулот ва усулҳои нави таълим дар ҳафтаномаи мазкур мақолаҳои пурмазмун ва ҷолиб менависанд, ки мутуолиаи онҳо ба мо-омӯзгори ҷавон, руҳу илҳомии тоза мебахшад. Нақши «Омӯзгор» дар баланд бардоштани сатҳи сифати таълиму тарбия назаррас аст. Он тарбиятгар ва пайвандгари имрӯзу фардост. Пайвасти онро меомӯзем, камбудҳои ҷойдошта дар раванди ғайриятиро ислоҳ мекунем, барои рушди соҳа кӯиш ба ҳарҷ медиҳем, то кӯдакону нағвасонро дар руҳияи ватандӯстиву ҳештаншиносӣ тарбия намоём.

Таҳияи Шайхноза БОБОМУРОДОВА, Ирода ТИЛАБОВА, Ҳуришеда АЗИЗОВА, «Омӯзгор»

СУҲБАТИ ИДОНА

– Муаллимаи азиз, салоҳ он аст, ки суҳбатамонро аз марҳалаи аввали ҳаётатон оғоз бубахшем. Маълум, ки чавонӣ овони ҷӯши орзухост. Ва кас дар ин овон ҳар гоҳ орзуи ба ин ё он пешае соҳиб шудан мекунад. Аз ин миён чӣ шуд, ки шумо маҳз рӯзноманигориро пазируфтед?

– Воқеан, айёми кӯдакиҳову наврасӣ барои ҳар инсон овони ҷӯши орзухост. Овонест саршор аз хоҳишу ҳавасҳо. Ман дар наврасӣ миёни орзуҳои зиёд ҳатто саргум мезадам: «чаҳонгард шавам?», «омӯзгор шавам?», «риштаи биологияро интиҳоб кунам?», «мартумшинос бошам?», «филолог шавам?» ... Қариб ҳамаи фанҳо бароям шавқовар буданд. Ба худ мегуфтам, ки агар ҳамин дарси тарбияи ҷисмонӣ намебуд, ман ҳатман бо медали тилло мактабро ҳатм мекардам. Баҳоҳои ҳамин фанне, ки аслан, бад ҳама намедидам, болҳои парвози орзуҳои маро ҳанӯз дар наврасӣ микроз зада буданд. Гап сари ин, ки ман дар шашунимсолағӣ зерӣ чархи мошини боркаш мондаву маъҷуб шуда бошам ҳам, на дар мактаби махсус, балки баробари ҳама дар мактаби умумӣ меҳондам. Шояд ҳамин сабаб шуда бошад, ки худро солимтан ва ҳатто аз дигарон ҳам бардаму неруманд ҳис мекардам. Фаразан, агар мусобикаи дастхобонӣ таъкил мекарданд, шояд аз ҳама боло меистодам! Мисли дигарон медавидам, меҷаҳидам, дучарха ҳам мерондам, тӯббозӣ мекардам, нозук мераксидам... Аммо маро бидуни хоҳиши худам аз дарси тарбияи ҷисмонӣ озод карда буданд. Аз ман ҳатто справкаи ВКК (хулосаи комиссияи тиббӣ) талаб намекарданд, вале ба журнали синф аз ин фан ба ман қаторак баҳои «3» мегузоштанд. Ҳанӯз аз зинаи аввали таҳсил ба ҳулоасе омадам, ки тамоми фанҳои таълимиро бо баҳои «аъло» азхуд кунам ҳам, соҳиби медали тилло нахоҳам шуд. Бехтараш, соҳаеро интиҳоб мекунаму домани баъзе фанҳоро раҳо... Ҳамин тавр, дар «номаи камол»-и ман аз химия ва алгебра баҳои «4» ва аз тарбияи ҷисмонӣ «3» сабт ёфт. Метавон гуфт, маро адабиёт бадеӣ тарбият кардааст, ҷаҳонбинӣро васеъ кардааст, худшинос кардааст. Модарам хурсанд мешуд, ки ман ба мутолиа дил бастаам. Ў барои харидани китобҳои бадеӣ ва барои обуна ҳеч гоҳ маблағро дарег намедошт. Ман ҳамеша ба 3-4 газетаву маҷалла обуна мешудам, аз синфи 7 дӯстдори «Садои Шарк» гардидам. Батадрич шавқи навиштан пайдо шуд. Иншоҳои нигоштаам қолаби мақола ё ҳикояро мегирифтанд. Дар газетаи маҳаллии «Ҳаёти нав» (ҳоло «Садои Сӯх»), ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» (ҳозира «Овози тоҷик») кам-кам навида латифаю ҳикояҳоям чоп мешуданд. Ман қатъан қарор карда будам, ки омӯзгори фанҳои забон ва адабиёт тоҷик мешавам. Ёдам ҳаст, дар имтиҳони ҳатми мактаб аз фанни адабиёт мавзӯи озодро интиҳоб кардам: «Дирӯз, имрӯз ва фардои кишвари мо». Баъди ним вараки сиёҳнавис аз муаллими имтиҳонгиранда дафтари тозанавис хостам ва дар се соат дафтари 12-варақаро пешу пушт пур кардам. Тағоям рӯзи дигар аз ҷойхонаи гузар ба табрики ман омаданд. Аҷаб, ки дар ҷойхона (!) ҳунари иншоонависии ҳатмқунандаи одии мактаб сари забонҳо шудааст. Назар ба шундаи директори мактабамон Аюбҷон Нишонов, ки бо вучуди омӯзгори география будан солҳо сармуҳаррири газетаи «Ҳаёти нав»-ро ба уҳда доштанд (равонашон шод бод!), баъди хондани иншои ман бо овози баланд гуфтанд: «Ин духтарак журналист хоҳад шуд!» Дар зехнам ин гуфтаи устодам нақш бастааст.

– Ва ниҳоят, шумо аз анбуҳи орзую ҳавасҳо раҳо ёфта, ба журналистика

гаравидед. Олами журналистикаро чӣ гуна дарёфтед ва боре ҳам эҳсоси пушаймонӣ накардаед?

– Олами журналистика, яъне, дар арсаи талошҳои бурду бохтҳо ҷон кохонданҳо, азоби шабзандадорӣ кашиданҳо, дар ғами дигарон сӯхтанҳо, дарди дигаронро дар ҷони худ эҳсос карданҳо, аз шамъи ҷони хеш чароғи худшиносии дигаронро афрӯхтанҳо, дар шаби тор машъалбардор буданҳо ва гоҳе ба ғӯшаи фаромӯшӣ афтоданҳо. Не, ҳаргиз пушаймон нестам! Агар умри дубора медидам, боз рохпаймои ҳамин ҷодаи душворгузар мешудам.

– Чӣ гуна бо рӯзномаҳо ба ҳамкорӣ пайвастед ва бо рӯзноманигорон чӣ ҳамбастагӣ доштед?

– Чӣ навъ ки зикраш рафт, барвақт ҳавасманди ин соҳа шудам ва бо чуръати том дар жанрҳои гуногун ба навиштани матолиб оғоз кардам. Гоҳо бе ҳеч баҳона дари идораи нашрияи «Ҳаёти нав»-ро ангушт мезадаму меҳмони аҳли эҷоди он мешудам. Аз нигоҳи сармуҳаррири нашрия Ғанӣ Муъминҷон ва рӯзноманигор Ғадойбӣ Назаркулов (равони ҳар ду шод бод!) дармеёфтам, ки маро меҳмони

Муаззама Аҳмадова ошно шудам. Муаззама ва Ҷонибеки Ақобир дар як хучра менишастанд. Мо зуд унс гирифтём. Ҳикояҳои «Ситораи сахарӣ» ва «Шаби боронӣ»-ам бо тахриру тасҳеҳи ин ду нависандаи хушқалам чоп шудааст. Дар нишасту суҳбатҳо бо нависандагон Муҳаммадраҳими Сайдар, Саидахмади Зардон низ баҳраҳо бурдаам. Ин ҳамқаламони наҷибхислатам ҳикояи «Ману ишқи лӯлидхтар»-амро ба чоп омода карда буданд. Аз рӯзҳои аввали таъсиси «Паёми Душанбе» (ноябри с.1989) расман ба кори рӯзноманигорӣ гузаштам. Сармуҳаррири нашрия Додоҳон Эгамзод, ки аз навиштаҳои бадеям бо қалами ман шинос буданд, ба ҳайси хабарнигор ба кор гирифтанд. Ин даргоҳ бароям мактаби маҳорату таҷриба дар фаври навиҷи шуд. Баъди 11 моҳ ба рӯзномаи наватъисии парлумонӣ - «Садои мардум» даъват гардидам. Аз 45 нафар ҳайати эҷодӣ танҳо банди аз ҷинси латиф будам. Аслан, ҷинсият дар ин касбу кор нақш намебозад. Журналист, хоҳ мард бошад, хоҳ зан, журналист асту бас! Ин касб ҷасорати беандоза талаб мекунад. Зикраш бамаврид аст, ки сармуҳаррири нахустини «Са-

портретнависии ман бештар хуш меомад. Шояд қалами нависандагӣ ба ин самти кор мусоидат мекард. Ба хотири намунаи ибрат аз роҳи тайкарда ва фаъолияти касбии бехтарин педагогҳои Тоҷикистон - устодон Ниёз Сафаров, Соҷида Муродова, Ҳабибулло Искандаров ... лавҳаю очеркҳо навиштаам, ки ба китобҳоям кӯчидаанд. Мавзӯи худшиносии миллӣ ва инъикоси ҷашни Наврӯз бароям ҳамеша ҷолиб будо ҳаст, ба масъалаи таҳсили духтарон борҳо даст задаам. Ба тарғиби таҳсилоти инклюзивӣ бо ҷиддият муносибат мекардам, зеро ҳаёти хонандагонӣ маъёби овони кӯдакии худамро ба ёд меовард. Кор бо муаллифони беруна ҳам бад набуд. Ман аз раҳбарият ва ҳамкорунам гилае надорам. Ҳамаро бо неки ёд мекунам, онҳо низ маро фаромӯш намекунанд. Ҳар сол ҷандборӣ хабарам мегиранд, занг зада, аз ҳолам мепурсанд, қадрдонӣ мекунанд, ба китобҳои дастҷамъию ҷашнӣ навиштаҳоямро ба тариқи бознашр ворид месозанд. Беадад миннатдорам.

– Шумо, ки адиби муваффақ низ ҳастед, байни адабиёт ва журналистика чӣ иртибот мебинед?

– Ҳар рӯзноманигори муваффақ адиб ҳам ҳаст ва ҳар адиби муваффақ бемушқилӣ рӯзноманигор ҳам буда метавонад. Аксари адибони шинохта аввал рӯзноманигор будаанд ё дар ду самт эҷод кардаанд. Ҳамин нашрияи мо - «Омӯзгор» аз аввал пуштибони адибон ва ё маҳфилғаи адабиётдӯстон будааст. Ба хотир орем, замоне «Маориф ва маданият» хонаи умеди ҷаҳон адиби миллатдӯсте будааст, ки аз ҷойи қорашон роҳбарони партократ «пеш кардаанд»: Бозор Собир, Фотеҳ Абдуллоҳ, Ҷумъа Одина... Меғуянд, ки журналистика ба набзи замон сарукор дорад ва сухани рӯзро меғӯяд. Ин баҳо аз як ҷиҳат дуруст аст. Аммо бояд бигӯем, ки рӯзнома «анбори афкор» ё «ёди таърих» ҳам ҳаст. Бо гузашти солҳо нигоштаи рӯзноманигорон барои муаррихон чун маъхазу мадрок истифода мешавад. Ҳар журналисти боистеъдод аз сафарҳои хидмати маводӣ зиёди арзишманд меорад. Агар қисмате аз онҳо дар мақолахои истифода шаванд, қисмати дигараш, шояд баъди ҷанде асоси осори бадеиаш гардад ё барои ягон ҳикоя ё қисса замина шавад.

– Ҳамчун собиқаҳои матбуот ба рӯзноманигорони ҷавон чӣ таманиёт доред?

– Дар ҷунин рӯзҳо пешӣ назарам симои гарми дӯсти донишмандам Пайванди Гулмуродзода (равонаш шод бод!) ҳувайдо мегардад. Ў солҳо аз пайи пажӯиши таърихи матбуоти тоҷик ҷон кохониду қалам фарсуд, то рӯзи интишори нахустин шумораи «Бухорои шариф» - Рӯзи матбуоти тоҷик эътироф гардад. Ба журналистони тоҷик ҷасорати касбӣ, қалами ҳақнавис, нафси шикаста, саломатӣ ва умри бобаракат таманно дорам.

Мусоҳиб Абдурауф МУРОДӢ,
«Омӯзгор»

Рӯзноманигорӣ
ҷасорат меҳоҳад

Мусоҳиба бо адиб ва рӯзноманигори собиқадор Марямбону Фармонӣ

нохонда намеҳисобанд, баръакс ба навиштан тарғибу ташвиқ мекарданд. Ман зиндаёӣ Ҷонибек Қувноқовро, ки мудири шуъбаи адабиёт ва санъати рӯзномаи «Ҳақиқати Ўзбекистон» буданд, барҳақ, устои хеш мешуморам. Эшон бароям маслиҳатдеҳи беминнат буданд. Аз ҳаёти ҷавонии диёрам, аз ҳаёти пурҷӯшу хурӯши мактабе, ки кор мекардам, ба матбуоти Тоҷикистон ҳам менавиштам. Агар аз ҳамкорихоям бо «Машъал», «Пионери Тоҷикистон», «Комсомоли Тоҷикистон», «Тоҷикистони Советӣ», «Маориф ва маданият», «Хорпуштак» муфассал сухан кунам, вақти зиёд меравад. Аммо ҳоло пешӣ назарам чехраи гарми Сайфи Раҳимзод хувайдо мешавад. Баҳори соли 1985 буд, ба фикрам. Хостам ҳикояеро ба шуъбаи маънавияти «Тоҷикистони Советӣ» барам. Ба бинои идораи рӯзнома наздик омадаму аз тирезаи кушодае ҷашмам ба як симои шинос афтод. «Сайф!»- нидои беовоз дардодам ман. Ин сурати ҷаззобро дар муқоваи китоби мондагори «Ситораҳои сари танӯр» дида будам. Бале, ҳамаи китобе, ки на танҳо худ тақрор ба тақрор хондам, балки ба шогирдонам ҳам хонданашро тавсия додаам. Онро дар конфронси китобхонони мактаб баррасӣ ҳам карда будем. Ба назарам, ҳамаи лаҳза иртиботи равонӣ ба миён омад, ки Сайфи Афғардӣ аз коғази рӯйи мизаш ҷашм канду ҷониби тиреза нигарист. Ҳайрон нашуд, ки духтари ношиносе ҷашм ба ҷашмаш медӯзад. Лабони бо ҷиддият фишурдааш андак ба табассум моил шуд. Ин ба ман ҷасорат бахшид ва гуфтам: - Пешӣ шумо омадам. Бо даст ба дари даромад ишора кард. Ман он ҷо бо шоир Доро Начот низ шиносӣ пайдо кардам. Онҳо чун фаҳмиданд, ки аз Сӯх ҳастаму ҳамагӣ чанд моҳ пеш муқими Душанбе шудаам, ҷиддияту расмӣро як сӯ гузоштанд. Мо хеле суҳбати самимӣ доштем. Баъди ягон ду ҳафта ҳикояи ман бо номи «Хонаи падарӣ» дар рӯзнома чоп шуд. Бо Сайф чун хоҳару бародар гардидем. Ман аз ӯ бисёр ҷизҳоро омӯхтам. Солҳои аввали сокини Душанбе шуданам дар ҳафтаномаи «Адабиёт ва санъат» бо

дои мардум» Муродалӣ Шерализода, сиёсатмадор, олим, марди шарифу одаму оламдида, масъулиятшинос, қариб ҳама кормандони эҷодиро якҷаҷин даъват карда буд. Мухаррири шуъбаи маънавият, рӯзноманигор ва адиби шинохта, устод Фотеҳи Абдуллоҳ ва ману Қироншоҳ Шарифзодаю Тиллои Некқадам ҳамкорони устод будем. Ин қаламқашони номӣ дар муносибат бо инҷониб чун бародаронам буданду сари масъалаҳои ҳудогоҳию худшиносии миллӣ ҳаммаслаку ҳам-ақидаам. «Садои мардум» рисолати хешро бидуни ягон қалавиш адо мекард. Сармуҳаррир ба мо эътимод доштанду мо ба эшон. Нашрия ба маъноӣ воқеӣ мардумӣ буд, яъне, парлумонро ба мардум ва мардумро ба намоёндогони парлумон наздик мекард. Дар он рӯзҳои пур аз воқеаю ҳодисаҳои сиёсӣ ин ҳама осон даст намеод. Шӯрбаҳтона, авзои сиёсӣ дигар шудан гирифт ва сармуҳаррири мо, инсонӣ бузург, нахустин қурбонии он рӯзҳо гардид. Солҳои минбаъда мудири шуъбаи маҷаллаи «Фирӯза», ҳодими адабии ҳафтаномаи «Адабиёт ва санъат», хабарнигори «Радиои Хуросон» (Ҷумҳурии Ислонии Эрон) ва то расидан ба синни бознишастагӣ муҳаррири шуъбаи мактабҳои ҳафтаномаи «Омӯзгор» будам.

– Ҷунонқи ёдовар шудед, солҳои охири фаъолияти рӯзноманигориатон дар «Омӯзгор» сипарӣ шудааст. Чӣ бардоштҳои аз ин давра ёдмонатон гашта?

– Вақте ки ба ҳафтаномаи «Омӯзгор» ба кор даъватам карданд, бовар доштам, ки аз уҳдаи кор дар ин ҳафтаномаи соҳавӣ мебароям. Ба ёдам ҳаст, 11 январи соли 2010 ба кор саркардам. Табиист, ки се рӯзи аввал ҷанд бастаи «Омӯзгор»-ро варақ задам, ба унвонаҳо таваҷҷуҳ кардам ва бо ин ҳаракати «самтшиносӣ» дилпуруна ба ҷараён ворид гардидам. Аз ҷиҳати ҳуюхислат шинохтани ҳамкорон ҳам бароям душвор набуд. Метавон гуфт худро дар муҳити «Омӯзгор» чун моҳие дар об эҳсос мекардам. Дар тамоми мавзӯи сухани гуфтани доштам, аммо ба хонандагон ҳунари чехранигорӣ ё

ХЕШТАНШИНОСӢ

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун яке аз давлатҳои калидиҳои Осиёи Марказӣ дар минтақаи осебпазири зиёд ба таҳдидҳои экстремистӣ ва террористӣ қарор дорад. Омезиши омилҳои геополитикӣ, мушкилоти иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ва инчунин, заминаи таърихӣ мавзӯи мубориза бо терроризмро дар ин кишвар хеле муҳим мегардонад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Афғонистон ҳамсарҳад аст, ки ин хатари ворид шудани идеологияҳои экстремистӣ ва гурӯҳҳои мусаллаҳро ба қаламрави кишвар афзоиш медиҳад. Пас аз бозгашт ба ҳукумати «Толибон» дар Афғонистон (соли 2021), таҳдиди нооромшавии минтақа ба таври назаррас афзоиш ёфт. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мубориза бо воридшавии идеологияҳои радикалӣ дар сафи пеш қарор дорад ва барои ҳифзи сарҳад тадбирҳои фаъолро дастгирӣ мекунад.

Тоҷикистон дар радиҳои дигар кишварҳои ҷаҳон бо ин зухуроти номатлуб мубориза бурда, талош мекунад, то ки аз пайомдаи нугавори ин гуна амалҳо ҷилавгирӣ намояд. Вобаста ба ин ва бахри татбиқи сиёсати давлатӣ дар ин самт, аз ҷониби Ҳукумати мамлакат як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва зерқонунӣ қабул ва мавриди амал қарор дода шудаанд. Аз ҷумла, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мубориза бар зидди терроризм» (соли 1999), Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба экстремизм» (соли 2020), Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тадбирҳои пурзӯр қардани мубориза бо терроризм» (аз 21 апрели соли 1997), Барномаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пурзӯр намудани мубориза бар зидди терроризм дар солҳои 2000-2003, Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба муқовимат ба экстремизм ва терроризм барои солҳои 2016-2020, ки бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 12 ноябри соли 2016... тасдиқ гардидааст.

Шахсиятҳои маъруф И. В. Линдер ва С.А.Титков чунин мешуморанд, ки қисми зиёди террористон одамонанд, ки дар ҳурди аз таваҷҷуҳу навозишу меҳрубонии модар маҳрум мондаанд. Дар онҳо бемории қисми пушти пардаи гӯш, рушди нокомил, осебҳои психологӣ давран кӯдакӣ ва баъзе бемориҳои модарзодӣ ба

мушоҳида мерасанд. Террористон дар овони кӯдакӣ ва ҷавонӣ бо зухуроти гуногуни таҳқиру пастзанӣ вохӯрдаанд, аммо дифоӣ хешро ба роҳ монда натавонистаанд. Баъдан, ба сатҳи рушди дигар гузашта, онҳо дарк кардаанд, ки метавонанд на танҳо аз дилозорон, балки аз ҷамъият низ интиқоми хешро ситонанд. Инҳо одамонанд, ки натавонистанд идея-

затсия нақши муҳим мебозад: террористон метавонанд худро як қисми гурӯҳи «мазлум» ҳисоб кунанд, ки ба ташаккули ҳисси ҷудой ва оштинопазирӣ бо тамоми ҷаҳон мусоидат мекунад.

Таҳрифи маърифатӣ ба қабули қарорҳои террористон таъсири мус- тақим мерасонад. Тафаккури сиёҳ ва сафед, тамоюли дидани ҷаҳон дар

ва эмотсияҳо дар навбати худ эътиқоди радикалиро тақвият медиҳанд.

Бисёре аз террористони маъруф таҳрифҳои маъмулии маърифатӣ ва эҳсосӣ нишон медиҳанд. Масалан, дар амалҳои террористони радикалии динӣ аксар вақт таъсири бардурӯғ ба назар мерасад. Яъне, ба ақидаи онҳо, эътиқод ва идеяҳои онро бештар одамон дастгирӣ менамоянд. Онҳо чунин фикр мекунад, ки қаҳрамони ҳақиқӣ ҳастанд. Чунин ақидаҳо онҳоро ба зӯрварӣ тақвият медиҳад, зеро онҳо боварӣ доранд, ки аз номи гурӯҳи калонтар амал мекунад.

Инак, фаҳмидани нақши таҳрифоти маърифатӣ ва эмотсионалӣ дар рафтори экстремистӣ метавонад дар таҳияи барномаҳои муассири пешгирӣ ва барқарорсозӣ кумак кунад. Терапияи маърифатии рафторӣ (ТМР) яке аз усулҳои имконпазирӣ ислоҳи дарки таҳрифшуда мебошад, ки ба шахсони алоҳида кумак мекунад. Дар натиҷаи истифодаи ТМР онҳо дарк мекунад, ки ақидаҳо ва воқунишҳои онҳо хато аст. Гайр аз он, танзими эмотсионалӣ метавонад ба паст шудани сатҳи таҷовуз ва душманӣ мусоидат кунад.

Ҳамин тариқ, мубориза бо терроризм ва радикализатсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон равиши ҳамаҷонибаро талаб мекунад, ки таҳқиқи амният дар марз, барномаҳои иҷтимоӣ оид ба пешгирии экстремизм дар байни ҷавонон ва ҳамкории байналмилалӣ дар мубориза бо шабакаҳои террористӣ дар бар мегирад. Аҳамияти мавзӯ на танҳо ба мушкилоти дохилии кишвар, балки ба ноустувории умумии Осиёи Марказӣ низ вобаста аст, ки мубориза бо терроризмро барои амнияти миллии ва минтақавӣ афзалият медиҳад.

Таҳрифоти маърифатӣ ва эмотсионалӣ дар раванди қабули қарорҳои экстремистӣ нақши калидӣ доранд. Онҳо эътиқоди радикалиро тақвият медиҳанд ва амалҳои хушунатомезро сафед мекунад. Фаҳмидани ин таҳрифҳо ва таҳияи усулҳои ислоҳи онҳо қадамҳои муҳим дар мубориза бо терроризм мебошанд.

Ҳусейн ЗАЙМЕТОВ,
Муҳаддас ШАРИФИЁН,
Қамолиддин ҶОИБЗОДА,
устодони ДДХ ба номи академик
Бобоҷон Ғафуров

Заминаи амалҳои ифротгароёна

ҳои хешро амалӣ гардонанд. Чунин ҳолат ноқаноатмандиро ба пеш меорад ва хоҳиши исботкунии «Ман» бо ҳар роҳу восита пайдо мегардад.

Эмотсия, инчунин, ба раванди қабули қарорҳо таъсир мерасонад. Эмотсияи манфӣ, аз қабили ҳашм ва нафрат, ба афзоиши эътиқоди радикалӣ ва сафедкунии зӯрварӣ мусоидат мекунад. Масалан, террористон метавонанд амалҳои худро ҳамчун амали адолат тавассути эҳсосоти интиқом ё ҳимояи арзишҳои худ қабул кунанд.

Онҳо аксар вақт пойбанди идеологияи худ ва эҳсоси истисноии шахсӣ иҷтимоӣ мешаванд. Барои онҳо дихотомияи тафаккур хос аст, онҳо ҷаҳонро «ба худ» ва «бегонагон» тақсим мекунад ва имкони ба бегонагон зӯрварӣ қарданро дуруст меҳисобанд. Ин таҳрифи маърифатӣ дар зери таъсири ҳолатҳои эмотсионалӣ, ба монанди ҳашм ё тарс тақвият меёбад.

Хувияти иҷтимоӣ дар радикали-

ифрот ба шахсиятҳои радикалӣ имкон медиҳад, ки зӯрвариро ҳамчун роҳи ягонаи ҳалли мушкилот бубинанд. Иллюзияи назорат низ нақши муҳим мебозад: террористон иштибоҳан бовар мекунад, ки амалҳои онҳо метавонанд вазъи сиёсӣ ё иҷтимоиро ба таври назаррас тағйир диҳанд.

Эмотсия метавонад таҳрифоти маърифатиро афзоиш диҳад ва рафтори экстремистиро эҳтимоли бештар кунад. Ҳашм ва нафрат дарки воқеиятро таҳриф мекунад ва ба эҷоди симои душманонаи ҷаҳоне мусоидат мекунад, ки дар он зӯрварӣ асоснок мешавад. Масалан, террористон метавонанд ҷаҳонро ҳамчун як ҷойи пур аз беадолатӣ, ки барои барқарор қардани тартибот даҳолати зӯрварӣ талаб мекунад, қабул кунанд.

Таҳрифи маърифатӣ ва эмотсионалӣ бо ҳам зич алоқаманданд. Эътиқоди террористон аксуламалҳои эмотсияи онҳоро ташаккул медиҳад

Шабакаҳои иҷтимоӣ ва таъсири онҳо ба ҷомеа

Ҳаёти қисми зиёди одамонро имрӯз бидуни дастрасӣ ба шабакаи умумиҷаҳонии Интернет тасаввур қардан душвор аст. Интернет марҳалаи нави тамаддун буда, имконоти хеле васеъ дорад.

Истифодабарии шабакаҳои иҷтимоӣ, асосан, барои дарёфти дӯстон, муошират бо онҳо, муҳокима намудани рӯйдодҳои навин, инкишофи ҳама- тарафа, гирифтани иттилооти муфид ва ғайраҳо кумак мекунад. Аммо дар баробари бартариҳо, истифодабарии шабакаҳои иҷтимоӣ ҷиҳатҳои манфӣ низ дорад, ки ба ин, асосан, чунин омилҳо дохил мешаванд: зарар ба саломатии инсон, вобастагӣ ва дастрасии озод ба иттилооти негативӣ, ҷалбкунӣ – шомилшавӣ ба ҳизбҳои ғайриқонунӣ, пайдо шудани ҳисси хушунат ва ғайраҳо.

Мо зимни омӯзиши таъсири шабакаҳои иҷтимоӣ ба ҷамъият, алалхусус, ба ҷавонон ҳам ба ҷиҳатҳои мусбат ва ҳам манфии он таваҷҷуҳ зоҳир намудем ва дар натиҷа ба хулосае расидем, ки ҷиҳати манфиаш бештар аст. Вақтҳои охир маҳз шабакаҳои иҷтимоӣ сабаби ҷудошавии оилаҳо, шомилшавии ҷавонон ба ҳар гуна ҳизбу ҳаракатҳои экстремистӣ, зарар ба саломатии инсон ва ғайраҳо гардидаанд.

Дар давоми мавҷудияташ Интернет худро

ҳамчун воситаи муоширати босуръати рушдбанд муаррифӣ намуд. Сафи истифодабарандагони он дар саросари ҷаҳон мунтазам меафзояд. Рушди технологияҳои иттилоотӣ ба эҷоди шабака бо дастрасии воқеан глобалӣ ва талаботи нисбатан паст барои истифодабарӣ мусоидат кард. Интернет ба одамон имконияти муоширатро новобаста аз мавқеи географӣ медиҳад. Бартариҳои ин технология маълум аст, вале ҷамъияти мо бояд дарк намояд, ки чунин воситаи коммуникатсияро нерӯҳои иртиқой метавонанд бо ҳадафҳои террористӣ низ истифода баранд. Чи хеле ки маълум аст, яке аз мушкилоти глобалии ҷаҳони муосир, терроризм ва экстремизм мебошад. Новобаста аз он ки аз тарафи ҳукумати давлатҳо ба пешгирии шомилшавии ҷавонон ба ҳар гуна ҳизбу ҳаракатҳои иртиқой тадбирҳои андешида мешаванд, ҳизбҳои экстремистӣ усулҳои нав ба нави таблиғотиро истифода мебаранд, ки яке аз онҳо шабакаи иҷтимоӣ мебошад.

Ҳоло шабакаи Интернет барои террористҳо яке аз платформаҳои асосӣ ва қулайтарини ҷалби шарикон ба ҳисоб меравад. Гурӯҳҳои террористӣ бештар аз вебсайтҳои бо парол ҳифзшуда ва порталҳои маҳдуд барои ҷалби одамон истифода мебаранд. Тавассути имконоти шабакаи умуми-

ҷаҳонии Интернет ҳизбҳои экстремистӣ идеологияи худро паҳн мекунад, ба амалиёти террористӣ даъват мекунад, тавсияҳои бадқасдона медиҳанд...

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба масъалаи мазкур диққати махсус равона ва ҷораҳои зиёди пешгирӣкунандаро амалӣ менамояд. Дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ масъалаи дуруст истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ ва мубориза бар зидди терроризму экстремизм борҳо баррасӣ шудааст. Сарвари кишвар, аз ҷумла, дар яке аз Паёмҳои худ қайд намудаанд: «... Зеро пайравони созмонҳои террористиву экстремистӣ барои ноором сохтани вазъият дар ҷомеа ва тафриқаандозиву барангехтани низоъҳои диниву мазҳабӣ кӯшиш карда, барои ғумроҳ сохтани сокинони мамлакат, баҳусус, ҷавонон ва ба созмонҳои манъшуда ҷалб намудани онҳо аз шабакаҳои интернетӣ васеъ истифода мебаранд».

Ҳамаи мо бояд аз шабакаи умумиҷаҳонии Интернет ва шабакаҳои иҷтимоӣ самаранок ва бо ҳадафҳои неку созанда истифода барем.

Марҳабо ҚОСИМОВА,
дотсенти кафедраи технологияҳои иттилоотӣ
коммуникатсионӣ ва барномавезии ДДХБСТ

ҲАЛЛИ МАСЪАЛАҶО ДООР БА ОЛИМПИАДА

(Идома аз шумораҳои гузашта)

Машғулияти даҳум (Синфҳои 5-7)

160. Агар хонандагон дар паси миз якнафарӣ нишинанд, ба 7 кас чой намерасад. Агар паси ҳар як миз дунафарӣ нишинанд, 5 чой холи мемонад. Дар синаф чанд нафар хонанда ва чанд дона курсӣ мавҷуд аст?

161. Ба мағоза дар зарфҳои 10-литра ва 17-литра 223 литр равған оварданд. Равған дар чанд зарф оварда шудааст?

162. Дар як қатор дар масофаи 2 см аз ҳамдигар 8 сангча қойгир аст. Дар қатори дуҷум 15 сангча дар масофаи 1 см аз ҳамдигар қойгир карда шудааст. Кадом қатор дарозтар аст?

163. Чӣ хел аз сатили ҳаштлитра ба воситаи банкии селитра ва бидони панҷлитра 1 литр шир гирифтани мумкин аст?

164. Суммаи ду адади пайдарпайи ҷуфт ба 150 баробар аст. Ин ададҳо ҷебед.

165. Аз ду маҳал, ки масофаи байни онҳо 100 км аст, дар як вақт ба пешвози ҳамдигар ду савора бо суръати 15 км/соат ва 10 км/соат ба роҳ баромад. Якҷоя бо савораи якум сағ бо суръати 20 км/соат медавид. Бо савораи дуҷум вохӯрда, сағ ба қафо баргашта, то савораи якум рафт, ба савораи якум расида, ба қафо баргашт ва ҳамин хел дар байни онҳо то бо ҳам вохӯрдани савораҳо даву тоз намуд. Сағ кадом масофаро тай намудааст?

166. Суммаи се адади пайдарпайи 348 аст. Ин ададҳо ҷебед.

167. Суммаи камшаванда, тарҳшаванда ва фарқ ба 26 баробар аст. Камшавандаро ҷебед.

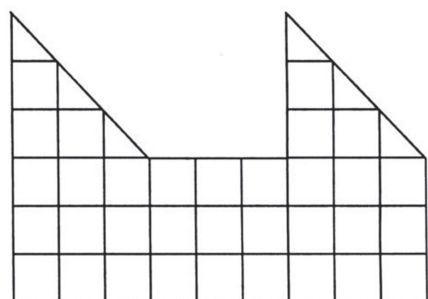
168. Қатора аз назди семафор дар 5 сония, аз назди платформаи дарозияш 150 м дар 15 сония мегузарад. Дарозӣ ва суръати қаторро ҷебед.

169. Аз 81 танга якҷояш қалбақӣ буда, он аз тангаҳои боқимонда вазнинтар аст. Онро бо 4 маротиба баркашидан бо тарозуи паллагии бе санг муайян кунед.

170. Дар хати рост пас аз фосилаҳои баробар 10 нукта гузошта шуд. Дар

хати рости дигар пас аз фосилаҳои баробар 100 нукта гузошта шуд. Агар дарозии хатҳо баробар бошад, фосилаҳои ҳосилшуда дар хати якум аз фосилаҳои ҳосилшуда дар хати дуҷум чанд маротиба калон аст?

171. Фигураҳо (ба расми нигаред) ба ду қисми баробар тақсим кунед.

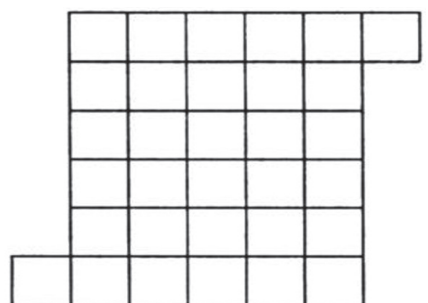

172. Вақте ки падар 27-сола буд, писар 3 сол дошт. Ҳоло синну соли писар 3 маротиба хурд аст. Ҳар яке онҳо чандсолаанд?

173. Чӣ хел аз кӯл ба воситаи сатилҳои нуҳлитра ва панҷлитра 8 литр об гирифтани мумкин аст?

174. Қонунияти пайдарпайиро барқарор намуда, боз се адади онро навишед: 253, 238, 223, 208, 193, ...

175. Фигураҳо (Ба расми нигаред) ба 4 қисми баробар тақсим кунед.

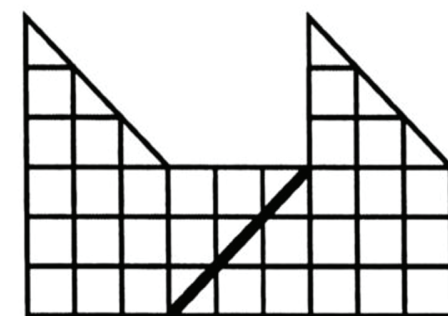
176. Суммаи чор адади пайдарпайи ҷуфт ба 196 баробар аст. Ин ададҳо ҷебед?

Ҳалли масъалаҳо ва нишондоди онҳо

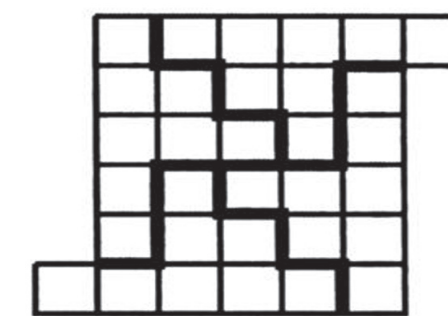
160. 17 курсӣ ва 24 хонанда. Ҳал. Вақте ки дар як курсӣ 2 нафар мешинад, 5-то курсӣ холи монда, шахсони дар онҳо нишаста (ба монанди 7 на-

фаре, ки ба онҳо чой нарасидааст) ҳамчун «шахси дуҷум» менишинанд, пас 12 ҷуфт ҳосил мешавад. 161. 9-то ҳабдаҳлитра ва 7-то даҳлитра. 162. Якхела. 163. Қараёни ҳал: 1) 8 л+0 л; 2) 5 л+0 л+3 л; 3) 5 л+3 л+0 л; 4) 2 л+3 л+3 л; 5) 2 л+5 л+1 л, ки исботи он талаб карда мешуд. 164. 74 ва 76. Ҳал. Агар ҳарду адад ба адади хурд баробар мешуд, сумма ба 2 кам мешуд. 165. 80 км. Ҳал. Савораҳо дар як соат ба 25 км ба ҳамдигар наздик шуда, пас аз 4 соат бо ҳамдигар вохӯрданд. 166. 109, 110, 111. Ҳал. Агар ҳар яке аз се ададҳои пай дар пай ба адади дар байни онҳо хурдтарин баробар мешуд, суммаи онҳо ба 3 кам мешуд. 167. 13. Ҳал. Тарҳкунанда ва фарқ дар сумма тарҳшавандаро (камшавандаро) медиҳанд. 168. 75 м ва 15 м/сония. 169. Ҳал. Тангаҳо ба се қисми баробари 27-тоӣ тақсим мекунем. 1) Ду қисми аввалро бармекашем. Агар тарозу дар мувозинат бошад, пас тангаи қалбақӣ дар қисми сеюм аст. Агар тарозу дар мувозинат набошад, пас тангаи қалбақӣ дар қисми вазнинтар аст. 2) Мо як тӯда тангаҳо мегирем (дар он қисме, ки тангаи қалбақиро муайян кардем). Мо тангаҳо ба се гурӯҳи дигари 9-тоӣ тақсим мекунем. Ду гурӯҳи аввалро бармекашем. Ба ҳамин монанд, агар тарозу дар мувозинат бошад, пас тангаҳо дар гурӯҳи охирин, агар дар мувозинат набошанд, пас тангаҳои қалбақӣ дар он ҷое, ки гурӯҳи тангаҳо вазнинтар аст. 3) Боз 9 танга мегирем (дар байни онҳо ҳатман тангаи қалбақӣ мавҷуд аст), онро боз ба 3 қисм тақсим мекунем. Ҳамин тавр, мо ду қисми аввалро бармекашем. Агар тарозу дар мувозинат бошад, пас тангаҳо дар тӯдаи охирин мебошанд. Агар дар мувозинат набошад, вай дар он ҷо аст, ки тӯда вазнинтар аст. 4) Се танга боқӣ мондааст. Дутои онҳо бармекашем. Агар тарозу дар мувозинат бошад, пас тангаи қалбақӣ тангаест, ки баркашида нашудааст. Агар тарозу дар мувозинат набошад, пас тангаи қалбақӣ он аст, ки вазнинтар аст. 170. 11 маротиба.

Ҳал. Дар байни 10 нукта 9 фосила, дар байни 100 нукта 99 фосила мавҷуд аст. 171. Ба расми нигаред.

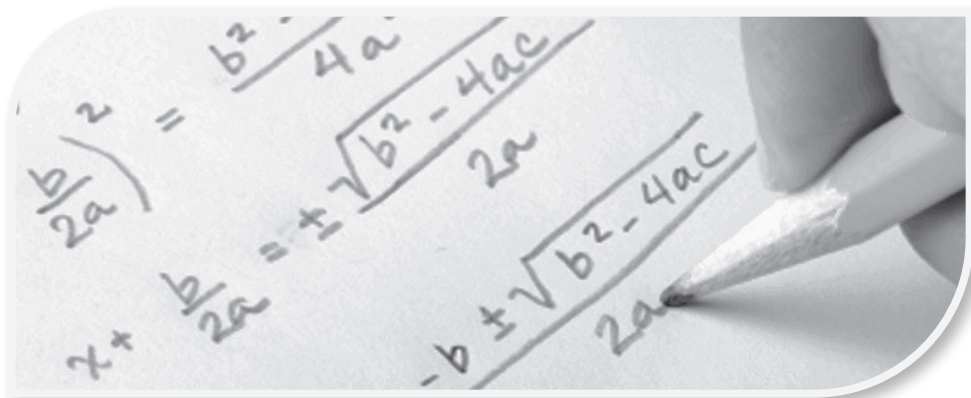

172. 12 ва 36. Ҳал. Фарқи синну соли падар ва писар доимӣ аст. Азбаски писар аз падар се маротиба хурд аст, пас, 24 ин сечанди синну соли писар аст. 173. Қараёни ҳал: 1) 0 л+9 л; 2) 5 л+4 л; 3) 0 л+4 л; 4) 4 л+0 л; 5) 4 л+9 л; 6) 5 л+8 л мебошанд, ки исботи он талаб карда мешуд. 174. Фарқи байни ададҳои ҳамсоя 15 мебошад. Давоми пайдарпай ... 178, 163, 148 мебошад. 175. Ба расми нигаред. 176. 46, 48, 50,

52. Ҳал. Адади дуҷум аз адади якум ба 2 калон, адади сеюм аз адади якум ба 4 калон, адади чорум аз адади якум ба 6 калон аст. Агар ҳамаи чор адад ба адади хурдтарин баробар мешуданд, суммаи онҳо ба 12 хурд мешуд.

Мамадҷон МАҲКАМОВ,
профессори кафедраи методикаи
таълими математикаи ДДОТ
ба номи Садриддин Айний,
номзади илмҳои педагогӣ

Математика – такмилбахши
зеҳну тафаккур

Омӯзиши фанҳои дақиқ, бахусус, математика дар тақомули ташаккули нуруи зеҳнӣ ва тафаккури инсонҳо нақши бузург мебозад. Бинобар ин, бевосита аз ҷониби Пешвои миллат эълон гардидани “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” солҳои 2020- 2040 барои тамоми муҳассилин иқдоми хубе барои омӯзиши фанни математика ба шумор меравад.

Аз ҷумла, ҳалли мисолу масъалаҳои математикӣ, ки бо роҳи усулҳои гуногун сурат мегирад, хонандаи мактабро ба он водор месозад, ки такрор ба такрор, дар заминаи формулаҳои математикӣ ва қоидаҳои собитшудаи амалу ифодаҳо ба баҳри тафаккур фарқ шуда, ҷавоби дурусту саҳеҳи масъалаву муодилаҳо ва амалу ифодаҳо дарёбад. Ҳалли дурусти мисолу масъалаҳо аз хонанда донишу дарк ва фаҳмиши амиқу густурдаро талаб мекунад. Вале

ҳангоми ба роҳ мондани машғулиятҳо бо масъалаҳои воқеаӣ, ки бо мураккабии худ ҳидоятро роҳнамоии омӯзгорро тақозо мекунад. Аз ин рӯ, тасмим гирифтани, ки ба сифати “Мушт-намунаи хирвор” ҳалли як масъаларо пешниҳод намоем, ки аз манфиатҳои холи нахоҳад буд.

Муодилаи зеринро дар соҳаи ададҳои бутун ҳал мекунем: $3^x - 2^x = 65$.

Ҳал. Муодилаи мутлубро ба намуди зерин менависем:

$$(3^x)^{\frac{1}{2}} - (2^x)^{\frac{1}{2}} = 65; \left(3^{\frac{x}{2}}\right)^2 - \left(2^{\frac{x}{2}}\right)^2 = 65.$$

Дар муодилаи ҳосилшуда гузоришҳои зеринро истифода мекунем:

$$3^{\frac{x}{2}} = a \text{ ва } 2^{\frac{x}{2}} = b$$

Пас, муодилаи охирон ба намуди зерин соҳиб мегардад: $a^2 - b^2 = 65$

Тарафҳои чап ва рост муодилаи мазкурро ба ҳамзарбҳо ҷудо мекунем:

$$(a - b)(a + b) = 1 \cdot 65 = 5 \cdot 13.$$

Аз муодилаи ҳосилшуда, ду системаи муодилаҳо тартиб дода, онҳоро ҳал мекунем:

$$1) \begin{cases} a - b = 5, \\ a + b = 13; \end{cases} \begin{cases} 2a = 18, \\ 2b = 8; \end{cases} \begin{cases} a = 9, \\ b = 4; \end{cases} \begin{cases} 3^{\frac{x}{2}} = 9, \\ 2^{\frac{x}{2}} = 4; \end{cases} \begin{cases} 3^{\frac{x}{2}} = 3^2, \\ 2^{\frac{x}{2}} = 2^2; \end{cases} \begin{cases} \frac{x}{2} = 2, \\ \frac{x}{2} = 2; \end{cases} \begin{cases} x = 4, \\ x = 4. \end{cases}$$

$$2) \begin{cases} a - b = 1, \\ a + b = 65; \end{cases} \begin{cases} 2a = 66, \\ 2b = 64; \end{cases} \begin{cases} a = 33, \\ b = 32; \end{cases} \begin{cases} 3^{\frac{x}{2}} = 33, \\ 2^{\frac{x}{2}} = 32; \end{cases} \begin{cases} 3^{\frac{x}{2}} = 33 \neq 3^2, \\ 2^{\frac{x}{2}} = 2^5. \end{cases}$$

Бинобар ин, системаи муодилаҳои дуҷум дар соҳаи ададҳои ҳақиқӣ ҳал надорад.

Пас муодилаи матлуб фақат дорои ҳалҳои $x = 4$ аст. **Ҷавоб: 4.**

А. СОҲИБОВ,
омӯзгори математикаи МТМУ №24-и ноҳияи Айний

ЯК РӯЗ ДАР КӯДАКИСТОН

Вазъи кӯдакистонҳо дар шаҳри Ваҳдат

Сардори раёсати маорифи шаҳри Ваҳдат Миралӣ Мусофириён иттилоъ дод, ки айни замон дар ҳудуди шаҳр 16 муассисаи таҳсилоти томактабии давлатӣ ва 1 хусусӣ фаъолият доранд. Шумораи умумии тарбиятгирандагон кӯдакистонҳо 2670 нафарро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли гузашта 321 нафар зиёд мебошад. Ба кӯдакон 96 нафар мураббӣ, ки аз инҳо 36 нафар дорои маълумоти олии, 24 нафар олии нопурра, 34 нафар дорои маълумоти миёнаи махсус мебошанд, таълиму тарбия медиҳанд.

Раёсати маориф бо дастгирии Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Ваҳдат барои фароҳам овардани шароити хуби таълиму тарбия дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ тадбирҳои зарурӣ андешидаанд. Дар соли 2024 барои аз таъмир баровардани муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ аз маблағҳои бучетӣ ва Кумитаи падару модарон ба кӯдакистонҳои №1 («Лола») 742 000 сомонӣ, №3 («Наргис») 13 900 сомонӣ, №4 («Нилуфар») 93 243 сомонӣ, №8 («Ситора») 30 000 сомонӣ, №15 («Баҳор») 240 000 сомонӣ, №14 («Гунча») 13 500 сомонӣ ва №16 («Шамолук») 2 600 сомонӣ маблағ масраф гардид.

Ширхоргоҳ-кӯдакистони
рақами 1

Муассиса аз 2 бинои дуошёнаи замонавӣ ва аз 2 бинои яқошёна иборат мебошад. Се бино барои фарогирӣ кӯдакон ва як бинои яқошёна барои хизматрасонӣ истифода мешавад. Соли 2024 ду бинои кӯдакистон, ҳамчунин, утоқи либосшӯӣ таъмир гардида, се айвончаи тобистона ва ду ҳавзи шиноварӣ барои кӯдакон сохта ба истифода дода шуд. Сохтмони шаш айвончаи боқимонда ва таъмири як бинои дигар мувофиқи нақша дар соли ҷорӣ пешбинӣ гардидааст. Дар кӯдакистони «Лола» 419 кӯдак дар 10 гурӯҳи синнусолӣ ба таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд. Тибқи иттилои мудири кӯдакистон Адолат Ғафурова, дар муассиса, дар умум, 36 корманд фаъолият дошта, 10 нафарашон мураббия мебошанд. Аз инҳо 4 нафар дорои маълумоти олии касбӣ, 2 нафар донишҷӯи донишгоҳ ва 4 нафар бо маълумоти махсуси миёнаи касбӣ фаъолият доранд. Дар кӯдакистон барои ҳар гурӯҳи синнусоли кӯдакон ду уток: синфхона ва хучраи хоб ҷудо гардидааст.

Дар машғулияти суробсозии мураббия Ҳанифа Одинаева иштирок кардем. Дар машғулият 44 нафар кӯдак иштирок намуда ва танҳо як нафар бо сабаби беморӣ ҳузур надошт. Дар рафти машғулият мураббия аз асбобҳои аёнии гуногун ва барномаи «Рангинкамон»-у дастури методии «Суробсозӣ дар кӯдакистон» истифода мекард. Кӯдакон низ хеле ғаёл буданд. Синфхона бо мизу курсиҳои барои синну соли кӯдакон мувофиқ, ҷевонҳои китобу бозича ва тахтаи

Оё муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ба талаботи замон ҷавобгӯянд? Бо мақсади равшанӣ андохтан ба масъалаи мазкур бо фаъолияти ҷанде аз муассисаҳои таҳсилоти томактабии шаҳри Ваҳдат шинос шуда, бо масъулону мутахассисони соҳа суҳбат ороستم.

электронӣ ҷиҳозонида шуда буд. Хучраи хоб низ қушоду бархаво буда, дар он катҳо ботартиб дар се қатор гузошта шуда буд.

– Ҳар субҳ бо волидони кӯдакон суҳбатҳои пагоҳирузӣ мегузаронем. Камбудиҳои ҷойдоштаре ҳамроҳи онҳо баррасӣ мекунем. Суҳбат бо падару модарон дар дафтари махсус қайд мешавад. Сураҷаласаҳо аз маҷлисҳои умумӣ низ мавҷуданд. Танҳо мушқил мавҷуд набудани дастури методӣ аз математика ва тарбияи ҷисмонӣ буд, ки мувофиқи ваъдаи масъулони раёсат онро низ рӯзҳои наздик дастрас менамоем, – иброз дошт зимни суҳбат мураббияи гурӯҳи омодагӣ ба мактаб Ҳамида Шарифова.

Дар муассиса, ҳамчунин, толори мусикӣ, варзиш, утоқӣ методӣ ва тиббӣ мавҷуд аст. Хучраи тиббӣ дорои ду кат, мизу курсӣ буда, анвои доруворӣ ва хуччатҳои тарбиятгирандагон дар ҷевонҳои махсус нигоҳдорӣ мешаванд.

Ширхоргоҳ-кӯдакистони
рақами 3

Ба кӯдакистони «Наргис» ҳамроҳи мутахассиси муассисаҳои томактабии раёсати маорифи шаҳри Ваҳдат Гулсун Шарифова рафтем. Ҳангоми ворид гардидан ба сахти кӯдакистон ҷашмамон ба 4-5 бинои пасту баланд ва бенизом сохташуда, бо айвончаҳои таъмирнашудаи қуна афтод. Бинои кӯдакистон аз берун дохил фарсуда ва ба таъмир ниёз дорад. Тибқи иттилои сармураббия Миҷгона Начмидинова, ширхоргоҳ-кӯдакистон соли 1976 барои 140 нафар кӯдак бунёд шудааст. Солҳои қабл ин ҷо шаш гурӯҳ фаъолият мекард. Соли гузашта бо сабаби дар ҳолати садамавӣ қарор доштани бинои ширхоргоҳ-кӯдакистон фаъолияти як гурӯҳ барҳам дода шуд. Айни ҳол дар муассиса 104 нафар кӯдаки 1,6 то 7-сола дар панҷ гурӯҳи

синнусолӣ бо таълиму тарбия ҷалб гардидаанд. Дар кӯдакистон, дар умум, 24 нафар корманд фаъолият дошта, аз инҳо 7 нафарашон мураббия (4 нафар дорои маълумоти олии ва 3 нафар миёнаи махсус) мебошанд.

Дар синфхонаи гурӯҳи якум (хурдтаракон) кӯдаконро банди тамошои филми тасвирии «Маша ва хирс» дарёфтем. Онҳо дар курсиҳои гуногунрангу гуногуншакл менишастанд, равшаниву нури хучраи барои бозиву машғулиятҳои пешбинишуда ҷандон мувофиқи мақсад набуда, сифати пахши навор дар телевизор низ хеле пасту дилгиркунонда буд, ки тақрори пайвастаи ҷунин ҳолат шояд ба узви босираи кӯдакон таъсири манфӣ расонад.

Мутахассиси муассисаҳои томактабии раёсати маорифи шаҳри Ваҳдат Г. Шарифова ба мураббияи гурӯҳ Марзия Ҷобирова тавсия дод, ки ба кӯдакон, ки асосан 2-3-солаанд, иҷозати гаштугузори озод ва бозиро диҳад.

– Онҳо ҳоло хеле хурданд, дуру дароз дар як ҳолат нишастан, аз ҷиҳати ҷисмониву равоӣ барояшон зиддият аст, – қайд кард мавсуф.

Дар синфхона ҷевони китоб, асбобҳои аёний, мизу курсиҳо ва катҳои хоби оҳанӣ бетартиб гузошта шудаанд. Барои кӯдакон хучраи алоҳидаи хоб ҷудо гардида бошад ҳам, бо сабаби сардии ҳаво ва қамии бухориҳои барқӣ хучраи нишасту бозӣ ва хоби бачаҳо яқтост. Ба гуфти мураббия М. Ҷобирова ҳолати санитарӣ ва вазъи саломатии бачаҳо ҳар рӯз аз ҷониби ӯ ва дар се моҳ як маротиба аз ҷониби Маркази назорати давлатии санитарӣ-эпидемиологии шаҳри Ваҳдат санҷида, дар дафтари махсус қайд мешавад.

Дар гурӯҳи дуҷуми хурдсолон, ки бояд кӯдакони 3-4-сола ба таълиму

тарбия фаро гирифта шаванд, ду-се нафар кӯдакони 5-6-соларо низ мушоҳида кардем, ки бо хоҳиши волидон дар ин гурӯҳ нигоҳ дошта шудаанд.

Дар гурӯҳ «Гӯшаи волидон», «Ҷадвали машғулият», китобҳои бадеиву дастурҳои методӣ мавҷуданд. Бачаҳо шеърҳои афсонаҳои зиёд азбар намуда, дар рафти саволу ҷавоб посухҳои пурра медоданд. Маълум аст, ки мураббияи ҳамроҳи кӯдакон хуб қардоранд, аммо агар онҳо ба воситаҳои мусири таълим, тахтаҳои электронӣ, бозичаҳои гуногуни замонавӣ дастрасӣ медоштанд, шояд фаъолияти онҳо боз ҳам беҳтар мегардад.

Бинои ошхонаи муассиса таъмирталаб аст. Дегҳои қалони хӯрокпазиро мушоҳида карда бошем ҳам, дар рӯи яке аз печҳои барқӣ танҳо дар як дег шӯрбо мечӯшид. Дигар ягон асбоби анҷоми хоси ошхонаро надидем. Ошпаз Товус Бердимоҳова, ки соли дуум дар кӯдакистони «Наргис» фаъолият доштааст, натавонист дастурамали ғизои онрӯзаашро пешниҳод намояд. Мудири хоҷагӣ Кароматулло Нуридинов дастурамали ду рӯзи пешро нишон дод.

Ширхоргоҳ-кӯдакистони
рақами 11

Ширхоргоҳ-кӯдакистони «Шабнам» дар Ҷамоати шаҳраки Нуъмон Розики шаҳри Ваҳдат ҷойгир мебошад. Ҳини ба ширхоргоҳ-кӯдакистон ворид шудан, пас аз машғулияти бозӣ кӯдакон дар хоб буданд. Директори кӯдакистон Маърифат Раҳимова иброз дошт, ки ширхоргоҳ-кӯдакистон соли 1973 барои 220 нафар кӯдак сохта ба истифода дода шудааст. Ибтидо дар муассиса 10 гурӯҳ фаъолият мекард. Айни замон дар кӯдакистон 8 гурӯҳ мавҷуд буда, 193 кӯдак бо таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд. Кӯдакистон дорои шароити хуб буда, барои кӯдакон ҷойи машғулият хоб алоҳида аст. Соли 2024 гурӯҳҳо дар асоси «Барномаи давлатии рушди таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2025» бо ибтиқори раёсати маориф ва дастгирии Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Ваҳдат, шахсони саховатпеша, Кумитаи падару модарон аз таъмири ҷузъӣ бароварда шуда, бо барқи доимӣ таъмин аст. Ҳамчунин, хучраи тиббӣ низ таъмир гардида, доруворӣ барои кӯдакон аз ҳисоби бучаи кӯдакистон дастрас карда мешавад. Кӯдакистон бо мизу курсӣ ва катҳои хоб таъмин мебошад.

Сардори раёсати маорифи шаҳри Ваҳдат М. Мусофириён қайд намуд, ки мувофиқи имконоти мавҷуда тадриҷан мушқилиҳои ҷойдошта дар самти таъминот ва беҳбуди шароити муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ баргараф карда мешаванд.

Шаҳноза БОБОМУРОДОВА,
«Омӯзгор»

МИНБАРИ АНДЕША

Дар шабакаҳои иҷтимоӣ солҳо боз ба ҳар як нуксон, ки дар ҷомеа вучуд дораду ба вуқӯ мепаивандад, пеш аз ҳама, омӯзгорро зер интиқод мегиранд. Чаро?

Дар тарбияи насли солим ва донишманду хирадсолор се ниҳод масъуланд: оила, мактаб, ҷомеа. Пас чаро фақат омӯзгор бояд ҷавобгар бошад?

Иддае аз наврасон пинҳонӣ тамоку мекашанд, майл ба нӯшоқиҳои спиртӣ доранд, суҳанҳои зишт мегӯянд, авбошона рафтор мекунанд, ҷиноят содир менамоянд ... ва барои ин, пеш аз ҳама, муаллим, мактаб ва баъд волидон айбдор мешаванд. Оё

МАҚОМИ ОМӢЗГОР

ин дуруст аст? Магар дар тарбияи фарзанд нахуст падару модарон иштирок намекунанд?! Ё ҷомеаи мо фаромӯш кардааст, ки омӯзгорон низ фарзанд доранд ва ба онҳо низ таваҷҷуҳ қардан лозим аст.

Барои ҷӣ муаллимони хуб қаманд?

Солҳои охир беҳтарин талабагон тарбиянамудаи омӯзгори асил ба омузишгоҳи педагогӣ намераванд. Чаро? Онҳо мақому манзалати омӯзгорро дар ҷомеа қаста мебинанд аз интиқоби касби

педагогӣ даст мекашанд.

Барои ҷомеаи обод, барои ояндаи дурахшони миллатро таъмин қардан ва барои мутахассисони беҳтарини соҳаҳои мухталифро ба воя расондан аввал ба омӯзгороне, ки асил ва фидои касби хеш ҳастанд, арҷи гузоштан мебошад.

Зарур аст, ки аҳли ҷомеа ба хидматҳои омӯзгорон арҷ ва дар баробари онҳо дар таълиму тарбияи насли наврасу ҷавон саҳми муносиб гузоранд.

Ҷамшед ТУРСУНОВ,
омӯзгори МТМУ №16,
шаҳри Истаравшан

Ба ифтихори 35-солагии Истиқлоли давлатӣ дар шаҳри Кӯлоб 494 иншоот ба истифода дода мешавад.

ФАӢОЛИЯТ

– Дар оғоз вобаста ба ташкил ва фаъолияти психолог ҳамчун воҳиди корӣ ва хидматрасонии психологӣ дар муассисаҳои таълимӣ чанд суҳан мегуфт.

– Бори аввал, соли 2015 ҷиҳати муайян намудани вазъи хизматрасонии психологӣ танҳо дар чор ноҳияи шаҳри Душанбе 218 муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумӣ мавриди озмоиш қарор гирифт. Дар умум, дар таълимгоҳҳои пойтахт 37 психолог ва аз онҳо 7 нафар аз рӯи ихтисос фаъолият мекарданд. Натиҷаи санҷиш кори 15 нафари онҳоро хуб, 2 нафари дигарро намунавӣ ва боқимондари ғайриқаноатбахш арзёбӣ кард. Гуруҳи кории Академияи таҳсилоти Тоҷикистон аз натиҷаи санҷиш ба Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ маълумоти муфассал пешниҳод намуд. Соли 2019 дар Вазорати маориф ва илми кишвар масъалаи мазкур баррасӣ ва Низомномаи хидматрасонии психологӣ қабул гардид.

– Моҳияту ҳадафи Низомномаи хидматрасонии психологӣ аз ҷӣ иборат мебошад ва он ҳамчун ҳуҷҷати раҳнамо то ҷӣ андоза ба пешрафти кор дар муассисаҳои таълимӣ ва баланд бардоштани сатҳи таълиму тарбия мусондат мекунад?

– Низомномаи мазкур заминаи ташкилию методии фаъолияти ҳадамоти психологӣ амалии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистонро муайян мекунад. Ҳадамот сохтори ташкилие мебошад, ки дар таркиби худ педагогону психологҳои ҳамаи намуди муассисаҳои таълимиро барои хонандагони ба ёрии психологӣ-педагогӣ ва тиббӣ-ичтимоӣ (марказҳои ППТИ) ниёздошта, ҳамчунин, комиссияҳои психологӣ ва тиббӣ-педагогӣ (марказҳои КПТП), муассисаҳои илмӣ, кабинетҳои методӣ ва марказҳои идоракунии маориф ва дигар муассисаҳои ба иштирокчиёни раванди таълим ёрирасон дар бар мегирад. Ҳамзамон, ҳадамот баҳри ташаккули ба пешрафти хонандагон, тақомули фардиати онҳо дар зинаҳои таҳсилот, рушди қобилияти эҷодӣ, муайян намудан ва пешгирии рафтору кирдорҳои номатлуб дар ҷомеа мусондат мекунад. Мақсад ва вазифаҳои ҳадамоти мазкур иборат аз ба вуҷуд овардани муҳити солими иҷтимоӣ, омӯхтани қобилият, шавқу ҳавас ва имконоти таълимии хонанда, таъмин намудани шароитҳои психологӣ барои рушди шахсияти хонанда, падару модар (ё шахсони онҳоро ивазкунанда), кормандони соҳаи педагогӣ ва дигар иштирокдорони раванди соҳаи таълим, маъмурият ва коллективи педагогии ҳамаи муассисаҳои таълимӣ, новобаста аз шакли ҳуқуқӣ ва моликият мебошад.

Ба хонандагони муассисаҳои таълимӣ дар масъалаи азхуд намудани дониш, маҳорат ва малақаҳо, барои интиҳоби касбӣ ояндаи онҳо, инчунин, вобаста ба қобилият, майлӯ қушиш, шавқу ҳавас, хоҳиш ва саломатӣ, муайян намудани имконоти маърифатии онҳо ва ёрии психологӣ расондан ба кормандони соҳаи педагогӣ, падару модарон (шахсони онҳоро ивазкунанда) дар тарбияи хонандагон ва тарбиятгирандагон, ташаккул додани принципҳои ёрии байниҳамдигарӣ, таҳаммулпазирӣ ба ақидаҳои дигарон. Вазифаҳои ҳадамот бошад, гузаронидани таҳлили психологӣ вазъи иҷтимоии хонандагон дар муассисаҳои таълимӣ, муайян намудани мушкилӣ ва омилҳое, ки ба пешравии таълиму тарбия монеъ мешаванд, омӯхтани сабабҳои пайдоиш ва пешниҳоди тавсияҳо барои пешгирии ва ҷустуҷӯ намудани роҳи ҳалли ин мушкилиҳо маҳсуб ёфта, ба рушду тақомули шахсияти хонанда ва неруи зехнии ӯ дар давраҳои бӯхронҳои синнусолӣ мусондат мекунад. Таъсиси ҳадамот, инчунин, тибқи имконоти зехнию шахсии хонандагон ва тарбиятгирандагон мутобик намудани мазмуну

мундариҷаи маводи таълимӣ ва аз мавқеи психологӣ тавсия додани барномаҳои таълимӣ, пешгирии ва баргараф намудани монеаҳо ҷиҳати рушди психологӣ солими хонанда ва тарбиятгиранда, бо маводи илмӣ-методӣ ва психологӣ таъмин намудани психологҳои муассисаҳои таълимӣ равона карда шудааст. Психологҳои муассисаҳои таълимӣ дар фаъолияти худ принципҳои махфият, нарасидани зарари маънавию руҳӣ ба хонанда, масъулият ва арзёбии натиҷаҳо қорбаст ва риоя мекунад. Самтҳои асосии фаъолияти ҳадамоти психологӣ дар мактаб аз иттилоърасонӣ (маълумотдиҳӣ)-и психологӣ, пешгирии ҳолати ё ҳодисаҳои нугувори руҳӣ, таххиси психологӣ, ислоҳкунии ва машварати психологӣ иборат мебошад. Ногуфта намонанд, ки психолог дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ бо маъмурият, роҳбарони синфҳо, духтур, логопед, дигар мутахассисони муассиса ва берун аз он, бо намоёндагони соз-

нин, дар ҳал намудани мушкилоти шахсӣ-инфироии хонандагон ёрирасонад. Ҳамчунин, муносибатҳои байни муаллим-хонанда, хонанда-хонанда, омӯзгори фаннӣ-роҳбари синф, омӯзгор-маъмурият, хонанда-волидон, омӯзгор-волидонро таҳлил карда, доир ба ислоҳ намудани амалу рафторҳои ношоистаю нугувори хонандагон ва омӯзгорон дар доираи салоҳияти касбӣ ва вазифавии хеш тақлифҳо пешниҳод кунад.

– Маълум мешавад, ки фаъолияти равоншинос дар муассисаҳои таълимӣ мураккабию нозуқиҳои худро дорад. Мегуфтед, ки равоншинос то кадом андоза дар бехтар гардидани сатҳи таълиму донишазҳудкунии ва тарбияи ахлоқии хонандагон нақш гузошта метавонад?

– Воқеан, чунин фикр кардану хисобидан, ки равоншинос дар муассисаҳои таълимӣ аз уҳдаи ҳамаи кор, манзурам баланд гардидани сатҳи сифати таълим, бехтар намудани тарбияи

НАҚШИ РАВОНШИНОС ДАР ТАРБИЯ

Мусоҳиба бо мудири шӯбаи инноватсия ва психологияи таҳсилоти Академияи таҳсилоти Тоҷикистон Наимҷон Абдурашидов

монҳои ҷамъиятӣ ва мақомоти давлатӣ дар маҳалҳо ҳамкорӣ менамояд.

– Фаъолияти равоншинос дар муассисаи таълимӣ ва моҳияту мазмуни қорҳои равоншиносӣ (психологӣ)-ро дар муассисаҳои таълимӣ ҷӣ гуна арзёбӣ мекунад?

– Воқеан, ба роҳ мондани фаъолияти равоншинос (психолог) дар муассисаҳои таълимӣ амали заҳматталаб, ҳамзамон, зарур маҳсуб меёбад. Чунин фаъолият дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки масъулияти баланди касбиро талаб мекунад, бояд дар ҷаҳорҷӯби асноди меъёрию ҳуқуқӣ роҳандозӣ гардад. Яъне, равоншиносии муассисаи таълимӣ дар баробари соҳиби маълумоти олии касбӣ ва дониши амиқу фарогири психологӣ, бояд дорои маърифати баланди ҳуқуқӣ низ бошад. Равоншиносии муассисаи таълимӣ бояд вазифаҳои зеринро иҷро карда тавонад: дар ҷараёни фаъолияти худ масъалаҳои психологиро дар доираи салоҳияти касбӣ ва вазифаҳои хидмати худ баррасӣ, таҳлил ва натиҷагирӣ намояд; аз қомеъҳои навини илми психология, аз ҷумла, навигариҳои психологияи иҷтимоӣ, психологияи амалӣ, психологияи синнусолӣ, психологияи педагогӣ иттилоъ дошта бошад; аз методҳои замони муосир ва дар амал озмудан ташхиси психологӣ; қорҳои тақмилдиҳӣ, иҷтимоӣ-психологӣ; ислоҳкунии психологӣ, пешгирии амалҳои номатлуб истифода кунад; ба маъмурият ва коллективи педагогии муассисаи таълимӣ ҷиҳати ҳал намудани мушкилот (проблема)-ҳои таъмини рушди қомили психологӣ хонандаҳо, муносибати инфироӣ ба онҳо, инчу-

ахлоқӣ, баргараф намудани мушкилоти мавҷуда, ки ба рафтору кирдори хонандагон рабт дорад, ба таври пурра барои мад метавонад, он қадар дуруст нест. Равоншинос дар бисёр ҳолат танҳо ба раванду руҳдорҳои ботиние, ки дар амалу рафтори хонандагон ба мушоҳида мерасад, таваҷҷуҳи худро тамарқуз намуда, он ҳамаи мавриди таҳлилу ҳулосабарорӣ қарор медиҳад. Равоншинос ҳолатҳои зоҳирӣ ва руҳии хонандаҳо бояд дар иртибот ба муҳити мавҷуда (оила, мактаб, ҷомеа) омӯхта, шароити зиндагӣ ва вазъи иҷтимоии хонадонро, ки хонанда тарбия мегирад, ба эътибор бигирад. Амали душворест сабабу омилҳои руҳии хонандаро дар ҳолатҳои гуногун муайяну мушаххас кардану ҳулоса баровардан (масалан, хонанда маъюсу руҳафта аст, ё дар ҳолати ҳашму ғазаб ва асабоният қарор дорад, яқраву гарданшах аст, бо ину он омӯзгори фаннӣ созиш намекунад, ҳавобаланду мағрур буда, худро дар синф ё мактаб аз ҳама бартару болотар, аз қавле «зӯр» мешуморад). Дар фаъолияти психолог пешгӯӣ ё ба таъбири «фолбинӣ» ба қор намеояд, бояд пас аз таҳлил, баррасӣ ва таққи ҳулосаҳои вай тасдиқи худро ёбанд. Маҳз масъулият ва рисолати асосии равоншинос дар навбати аввал омилҳои озордиҳандаи руҳии хонандаро дарёфтан, ин мушкили равонии ӯро баргараф кардан, дар масъалаи созиш бо падару модарон ва омӯзгорон ба хонанда дастӣ ёри дароз намудан ба шумор меравад. Ҳолатҳое ба мушоҳида мерасанд, ки хангоми муайян намудани мушкилоти психологӣ (руҳӣ)-и тарбиятгиранда ӯ ҳашму ғазаби худро ба қадди ифрот

мерасонад. Волидон бошанд, яқтарафа рафтор намуда, ба равоншинос вазъро сангину мураккаб нишон додан меҳоянд. Ана дар ҳамаи ҳолат муносибати мактабу омӯзгор, волидон ва аҳли ҷомеа бояд равшану дақиқ ва ҳалқунанда бошад. Ба дӯши яқдигар ҳавола кардани масъулияти тарбия маҳз дар ҳамаи вазъият ба миён меояд. Мусаллам аст, ки равоншинос танҳо ба василаи суҳбат кардану муошират анҷом додан фаъолияти худро пеш мебарад. Аммо бояд дар мадди назар дошт, ки ҳар як суҳани равоншинос, ҳамчунин, мутахассис дар заминаи қандаи маҳсус ба роҳ монда мешавад.

– Академияи таҳсилоти Тоҷикистон дар самти бехбуд бахшидан ба фаъолияти ҳадамоти психологӣ мактаб ҷӣ қорҳои назаррасро ба анҷом расондааст?

– Бо мақсади иҷрои банди II. 11-и Нақшаи қори Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар нимсолаи якуми соли 2024 фаъолияти ҳадамоти психологӣ дар як қатор муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Шугнони Вилояти Мухтори Қӯҳистони Бадахшон мавриди омӯзиш қарор дода шуд. Дар муассисаҳои таълимии №№7,11-и ноҳияи Шугнон семинарҳои омӯзишӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои муҳими ташкили хизматрасонии психологӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ» ташкил гардид. Дар семинар зиёда аз 30 нафар мутахассис-мушовири шӯбаи маориф, қонишини директори МТМУ оид ба тарбия ва таълим, омӯзгорон ва психологҳо иштирок доштанд. Зимни таҳлили вазъи фаъолияти муассисаҳои шаҳру ноҳияи мазкур маълум гардид, ки дар баробари қорҳои назаррас қамбудио норасиҳои низ ба мушоҳида расиданд:

1. Шароит барои гузаронидани машваратҳои гуруҳию инфироӣ ва ташвиқи хонандагон ба худомӯзӣ дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудааст.

2. Масъалаи мавҷудияти ҳуҷҷатҳои зурури тибқи Низомномаи хизматрасонии психологӣ ҷиҳати асосноккунии фаъолияти психолог дар муассиса; асноди меъёрию ҳуқуқии байналмилалӣ ва ватанӣ бастаи ҳуҷҷати тасдиқкунандаи фаъолияти равоншинос мавҷуд набуд.

3. Ҳамчунин, норасоии ҳуҷҷатҳои зарурӣ ва маводи методӣ оид ба қори психолог (низомнома, китобу плакатҳо ва дигар маводи зарурӣ) ба мушоҳида расид. Ҳолати дигаре, ки боиси нигаронист, вазъи ҳуҷҷаҳои қори равоншиносӣ мактаб аст. Равоншинос бояд ҳуҷраи алоҳидаи муҳафҳаз бо мизу қурсӣ барои машваратҳои инфиродию гуруҳӣ, ҷевони китобҳо, сандук (сейф) барои нигоҳдорӣ ҳуҷҷатҳо ва қайдҳои маҳсус, компютер ва ғайра бошад. Мутаассифона, дар аксар муассисаҳои таълимӣ психолог ё дар ҳуҷраи омӯзгорон ва ё дафтари қори қонишини директор ҷой гирифтааст. Вазъи дигари нугувор он аст, ки аксаран роҳбарони муассисаҳои таълимӣ аз маҳсусияти фаъолияти психологӣ мактаб ва вазифаҳои ӯ огоҳ нестанд. Ин боис мегардад, равоншинос ба қорҳое сафарбар гардад, ки ба фаъолияти касбии ӯ рабте надорад.

Бояд хотиррасон кард, ки қормандони АТТ пайвасти барои самаранок гардидани фаъолияти ҳадамоти психологӣ тадбирҳои амалӣ меандешанд. Аз ҷумла, қанде қабл дар қорҳои АТТ семинари омӯзишӣ тахти унвони «Психологияи таҳсилот: масъалаҳои хизматрасонии психологӣ дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва умумӣ» баргузор гардид, ки дар он 98 нафар психологҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва умумии шаҳри Душанбеи иштирок доштанд.

Мусоҳиб Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

Дар шаҳри Душанбе тахти унвони «Саҳми занон дар рушди илм» конференсияи байналмилалӣ баргузор шуд.

Гулшани саодат

*Ман аз устодаи худ, омӯзгори асил ва инсони ша-
риф Саодатхон Мамадова ифтихормандам.
У соли 1954 дар шаҳри Конибодом дар оилаи мате-
матики номдор, Аълоҷии маорифи Иттиҳоди
Шуравӣ, Муаллими шоистаи РСФСР Тоҷикистон
Муҳаммадхӯча Олимов таваллуд ёфтааст. Хат-
мкардаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (бо ихтисо-
си математика, соли 1975) мебошад.*

Фаъолияти худро ҳамчун омӯзгори математика дар мактаби миёнаи №12 ба номи «40-солагии Тоҷикистон» оғоз намудааст ва дар андак муддат бо меҳнати ҳалолу хизмати содиқонааш соҳибному соҳиббхиром гаштааст. Соли 1980 намунаи корҳои илмию эҷодии устод ҳамчун «Роҳбари синфи бехтарин» дар Намоишгоҳи комёбиҳои ҳоҷагии халқи ИҶШС дар шаҳри Москва мақоми аввалро ишғол намуд. Тариқи шабакаи аввали телевизиони ҷумҳурӣ дарсҳои панорамавии устод Саодат Мамадова намоиш дода шуд ва таҷрибаи педагогӣ навраи омӯзиши доираи васеи омӯзгори мамлакат қарор гирифт.

Баҳри тақвият бахшидани кор бо хонандагони болаёқат ва тақмили корҳои илмӣ-эҷодӣ муаллима дар ҳамдастӣ бо кабинетҳои методии шуъбаи маорифи шаҳр дастурҳои илмӣ-омӯзишии «Роҳҳои самарабахши истифодаи теоремаи Виет барои ҳалли муодилаҳои дараҷаи сеюм», «Чанбаҳои илмию ахлоқии осори ниёгон дар рушди зехнияи хонанда», «Нақши корҳои берунасинфӣ ва корҳои мустақилонаи хонандагон дар омӯзиши фанҳои дақиқ»-ро таҳия намудааст.

Ин дастурҳои методӣ дар хонишҳои педагогии ҷумҳуриявӣ сазовори баҳои баланд гардиданд. Моҳи апрели соли 2004 бо дастури Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳияи китобҳои дарсии «Геометрия»-и синфҳои 8-9 ва 10-11 (бо ҳаммуаллифии омӯзгори соҳибтаҷриба Баҳодурхон Нозиров, Абдучалил Амонуллоев ва Ҳайдархӯча Тӯхтаев) иштирок дошт.

Дар тақия ба потенциали ақлониву зехнии омӯзгори Исфара соли 1988 мактаб-интернати омӯзиши мукаммали фанҳои математика ва химия бо ташаббуси омӯзгори зиндаёд Абдулҳафиз Азизов ва бо дастгирии ҳукумати шаҳри Исфара ташкил ёфт. Дар он хонандагони қобилиятнок тариқи озмун аз мактабҳои шаҳр ба таҳсил фаро гирифта шуданд. Устод Саодатхон Мамадова низ ба ин мактаб ҷалб гардид.

Соли 1995 дар заминаи мактаби миёнаи №58-и шаҳри Исфара (алҳол муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №68 ба номи Лоик Шерали) бо ташаббуси номзоди илмҳои филологӣ, устодаи беназир Ҳамидхон Амонуллоев аввалин мактаби типӣ нав – гимна-

зияи омӯзиши забонҳо ташкил карда шуд. Дар қатори бехтарин омӯзгори шаҳр С. Мамадова низ дар ин таълимгоҳ ба фаъолият пардохт.

Меғӯянд, ки роҳи кайҳоннавард ба коиноти беинтиҳо, роҳи олим ба қуллаҳои дониш, роҳи кӯҳнавард бар фарози кӯҳҳо ва роҳи суҳанвар ба майдони адабиёт аз остонаи мактабу сабақи устодаш оғоз мешавад. Имрӯз дахҳо шогирди муаллима дар тамоми соҳаҳои ҳоҷагии халқи кишвар ва берун аз он мақоми шоистаи худро дарёфтаанд. Ба шогирдонашон ҷун фарзандашон муносибат мекунад ва бо онҳо робитаи доимӣ дорад.

...Соли 2003. Дар синфи 8 «а» дарси кушод дар сатҳи баланд идома дошт. Як хонанда дар тахтаи синф аз уҳдаи ҳалли масъала набаромад. Падараш, ки дар курсии қафои синф менишаст, ба шӯр омада, аз ҷой хест, то адаби фарзандашро диҳад. Ин дам омӯзгор, устодаи С. Мамадова бо як маҳорати ба худ хос тавонистанд ин вазъи ногуворро бартараф сохта, дарсро беҳалалу бомаром идома бахшанд. Хонанда шахси боэътимоди худро ёфта тавонист. Имрӯз ин шогирди устод яке аз соҳибкорони муваффақ дар хоричи кишвар асту пешрафташро самарайи мактаби бузурги одамияти устодаш медонад. Ҳоло директори филиали дар шаҳри Душанбе будаи бонки «Арванд» Фотима Ҷалилова, профессори Донишгоҳи шаҳри Тортонго Канада Мақсуд Саидминов, муовинони раиси шаҳри Исфара Парвиз Файзуллозода ва Субҳиддин Ҷуразода, намоёнҳои СММ дар Япо-

ния Умеда Набиева, директори департаменти сохтмон дар назди Вазорати мудоғиби Федератсияи Россия Набичон Маллаев, журналист ва соҳибкори муваффақ Шерозҷон Бозоров, сартабиби маркази саломатии шаҳри Калугаи Федератсияи Россия Мақсудҷон Носиров, табиб ва соҳибкори муваффақ Нуриддин Муллопарпиев, номзоди илмҳои иқтисодӣ, устодаи Донишгоҳи тиборати Тоҷикистон Саҳбон Амонов, судияи суди шаҳри Исфара Нигина Фарҳодзода, Муҳаммадхӯча Ҳусейнхӯчаев – чемпиони шохмот... аз зумраи дахҳо шогирдони устодаи маҳбуби соҳибхирад ва меҳрубони мананд. Аксари шогирдонаш маҳз дар ҷодаҳои илм муваффақ гаштаанд.

Нуктаи муҳими дигар дар зиндагии устод Саодатхон Мамадова бунёди оилаи устувору намунавӣ мебошад. Ҳамсараш Ҳайдархӯча Тӯхтаев омӯзгори варзида, собиқ сардори раёсати маорифи шаҳри Исфара, Корманди шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёда аз 50 сол дар самти пешбурди соҳаи маориф захираҳои бисори намунаи на-зид ба 50 соли ҳамзистии якҷоя 4 фарзанди шоистаро тарбия намуданд, ки имрӯз ҳама дар ҷодаҳои гуногун бо меҳнати ҳалол соҳиби иззату эҳтиром гаштаанд. Имрӯз набераҳои ин бузургустодон Фарзонабону дар Донишгоҳи Ванкувери Канада ва Маҳфузабону дар Ҷумҳурии Корея таҳсили илм доранд.

Ифтихормандам, ки сабақҳои устодаи равшанзамирам роҳнамои ҳама-шагии зиндагӣ ва фаъолият мебошанд.

Шаҳло АБДУМАННОНОВА,
директори МТМУ №68
ба номи Лоик Шерали,
шаҳри Исфара

БОРГОҲИ ИЛМУ ДОНИШ

Соли 1933 дар қатори дигар минтақаҳо дар деҳаи собиқ Лулиқӯтали Кӯлоб низ нахустин синфхона кушода шуд, ки дар он дар қатори кӯдакони нухсола, инчунин, занону мардон то чилсола ба омӯзиши хат ва хондан бо хуруфоти лотинӣ шуруъ карданд.

Хубии кор дар он буд, ки дар аввалин синфхонаи таълимӣ духтарону занон дар қатори бачагону мардон якҷо ба омӯзиш фаро гирифта мешуданд. Пеш аз ин дар мадрасаҳо занону духтарон аз писарону мардон ҷудо таҳсил мекарданд.

Бештигирмон ва қисман Кӯҳнашаҳри ноҳияи Кӯлоб ба таҳсил фаро гирифта шуда буданд. Дар ин мактаб, солҳои зиёде шахсони босаводу бонағрифат, иштирокчиёни Ҷанги Бузурги Ватанӣ (1941-1945) Шароф Алиев ва Бобо Саидов сарварӣ кардаанд.

Дар ин давра Дударов ва Иззатулин ном мардон аз халқиятҳои осетин ва тотар аз фанҳои забону адабиёти рус ва география, Гаффор Ҳалимов аз фанҳои математика ба кӯдакон таълим медоданд.

Мактаб минбаъд ба бинои

Султоншоҳ Раҳматуллоев ба уҳда дошт, дар деҳаи Зарбдор бинои нави мактаб сохта ба истифода дода шуд. Мактабро минбаъд бо роҳбарии Аслбӣ Шарифова, Маҷид Зарифов, Давлат Хонаков, Абдулманнон Раҳмонов, Саймурод Шомуродов ҳазорон нафар хонанда хатм карда, ба донишгоҳу донишқадаҳои ҷумҳурӣ дохил шуда, соҳиби касбу кори гуногун гашта, дар ободу зебо гардидани Тоҷикистони азиз ҳиссаи муносиб гузоштанд.

Алҳол дар синфхонаҳои бархавои замонавии бо таҷхизоту

АҶИБ!

Танҳо дар як сатр

Нигерия давлати дугоникхост, зеро дар хар 11-умин таваллуд як дугоник ба дунё меояд.

Як миллион доллар 10 кило вазн дорад.

Дар Корея синну соли кӯдакон аз замони дар батни модар будан ҳисоб карда мешавад.

Инсон ҳеҷ гоҳ бо чашми кушода атса зада наметавонад.

Ба ҳисоби миёна кӯдакони 3,5-4-сола дар як рӯз 450-500 савол медиҳанд.

Аксарияти одамон баъди 60-солагии 50 фоизи ҳисси тамъро гум мекунад.

Илм ҳамон вақт ғойабахш аст, ки мо онро на танҳо ба ақл, балки ба дил ҳам қабул бикунем.

Олитарин арзише, ки падару модар ба фарзанд медиҳанд, тарбияи хуб аст.

Тарбия кори бузург аст, ба воситаи он сарнавишти инсон ҳал мешавад.

Инсон ҳар рӯз ба ҳисоби миёна зиёда аз 5 ҳазор калима ҳарф мезанад.

Барои афзудани қобилияти кор – садбарг, бехшавии хотира – меҳчагул, паст кардани таб – бобунаро бӯйидан муфид аст.

Олимон муайян кардаанд, ки инсон дар давоми ҳаёти худ 2,5 тонна сафеда, 1,3 тонна раған, 17,5 тонна карбогидрат ва 75 тонна об истеъмол мекунад.

Таҳияи Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Чароғи фурӯзони маърифат

Омӯзгорон Ниёзмад Ҳайтов ва Шарбат Усмонов аввалин бунёдгузори мактаб дар ин мавзё буданд, ки ҳоло муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №11, номи ҷанговари башардӯст, фарзанди ҳамин диёр, дорандаи се ордени Ситораи Сурхи Собиқ Иттиҳоди Шуравӣ Ёдгор Давлатовро дорад.

Аз он давра навад сол гузашт ва маълум, ки пешрафти зиндагӣ рушди ҷамъият шакли симои мактабу муаллимону хонандагон ба қуллӣ тағйир ёфтааст.

Синфхонае, ки зикраш дар боло рафт ба маркази деҳа кӯчонида дар хонаи поҳсагии ба воҳити хашар бунёдёфта ба мактаби ҳафтсола табдил дода шуд, ки дар ин мактаб аз солҳои 1947 то 1957 кӯдакони деҳаҳои Лулиқӯтал, Камолбод, Сарисеб,

идораи ҳоҷагии ба номи Жданов, ба маркази деҳаи Лулиқӯтал кӯчонида мешавад.

Муаллимони маълумоти оидор Бобо Шеров, Абдулло Малахов, Тоҷиддин Ҳусайнов, Бибиҷон Сафарова, Шамсиддин Ҳочиев, Изатулло Раҳмонов, Бобохӯча Исмаилов, Низомуддин Шарофов, Раҳматулло Назаров, Ҳабибулло Шарифов, Ёрбобо Нурматов, Ҳусайн Латипов, Ҳабибулло Сангов ва боз дахҳои дигарро ном бурдан меарзад, ки тамоми умри азизи хешро барои таълиму тарбияи фарзандони диёр сарф карда, дар тарғиби ғояҳои ватандӯстӣ ҳиссаи сазовор гузоштаанд.

Аз солҳои 1958 то соли 1976 даврае, ки вазифаи директори мактабро марди рӯзгордида, иштирокчиҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ

асбобҳои аёни муҷахҳазгардонидашуда, бо сарвари директори муассиса Тоҳир Одинаев 84 нафар омӯзгор, ки аксарашон соҳибмаълумотанд, ба таълиму тарбияи беш аз 1200 нафар фарзандони халқ машғул буда, хонандагони муассиса дар ҳама озмуну чорабиниҳои шаҳрию минтақавӣ ва вилоятӣ фаъолона ширкат меварзанд. Ҷуноне ки мудири шуъбаи маорифи шаҳри Кӯлоб Нурулло Салимзода ибраз медорад, муаллимону хонандагони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №11 яке аз коллективҳои шуҳратёр дар байни муассисаҳои шаҳру ноҳия ба ҳисоб меравад.

Зубайдулло РАҲМОНЗОДА,
омӯзгори технологияи итти-
лоотии МТМУ №11-и
шаҳри Кӯлоб

Иштироқкори тоҷик Омина Холиқзода дар Форуми «International Invention Fair in the Middle» East соҳиби медали тилло гардид.

БА ЁРИИ ОМУЌЗГОРОНИ ҶАВОН

Қасида – қадимтарин навъи шеърӣ

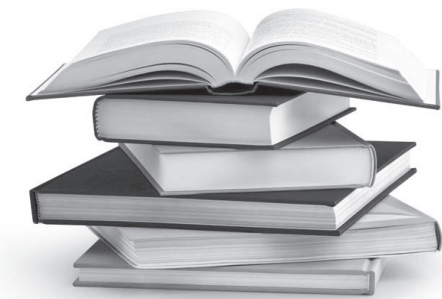
Қасида дар назми классикии тоҷику форс яке аз навъҳои қадимтарин ва маъмултарини шеърӣ ба ҳисоб рафта, аз калимаи арабии «қасд» гирифта шуда, маънои азм, тавачҷуҳ ва мақсадро дорад.

Дар шарҳи қасида муаллифи «Ғиёс-ул-лугот» чунин назар дорад: «Қасида дар лугат ба маънии мағзи ситабру ғализ ва дар истилоҳи шоирон назме, ки ҳар ду мисраи байти аввал бо мисраҳои сонии абёти дигар ҳамҷофия бошад ва камтар аз 15 байт набошад. Чунин навъи шеърро қасида гӯянд».

Қасида аз ҷиҳати мазмуну мундариҷа ва шакл ба навъҳои зерин ҷудо мешавад: 1) қасидаи мадҳӣ; 2) қасидаи ҳолӣ, шикоятӣ; 3) қасидаи ҳаҷвӣ; 4) қасидаи фалсафӣ; 5) қасидаи баҳория; 6) қасидаи динӣ-мазҳабӣ; 7) қасидаи бадеия; 8) қасидаи ахлоқӣ; 9) қасидаи фаҳрия; 10) қасидаи расоия (марсия).

Дар адабиёти классикӣ шоирони зиёд ба ин навъи шеърӣ рӯй овардаанд, аз ҷумла, устод Рӯдакӣ, Манучехрӣ, Унсурӣ, Анварӣ, Носири Хусрав, Амир Хусрави Дехлавӣ ва дигарон.

Аз адабиётшиносони тоҷик бори аввал муҳаққиқи варзида Шарифҷон Ҳусейнзода дар бораи қасида маълумоти нисбатан мукамал дода, онро ба навъҳои мадҳия, фаҳрия, ҳаҷвия, муноҷот, марсия ва наът ҷудо карда-

аст.

Қасида ҳамчун як навъи шеърӣ адабиёти форсӣ-тоҷикӣ аз нимаи дуҷуми асри IX оғоз ёфта, дар адабиёти асри X ташаккулу таҳаввул ёфтааст. Яке аз навъҳои маъмул қасидаи мадҳӣ ном дорад. Қасидаи мадҳӣ аз ҷиҳати сохт таркиби муайян дошта, ба қисмҳои тағазул, таҳаллус, мадҳ ва фаҳрия ҷудо мешавад.

Қадимтарин қасидаи мадҳӣ, ки то замони мо омада расидааст, ба қалами шоири асри IX Муҳаммад ибни Васиф тааллуқ дорад. Тавре ки дар боло зикр кардем, дар асри X ин навъи шеърӣ мукамалтар гардид. Маҷҳияи «Модари май»-и Одамушшуаро Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз ҳамин қабил қасидаҳо махсуб меёбад.

Дар қасидаи «Модари май» устод Рӯдакӣ амири Сиистон Абуҷаъфар Муҳаммадро ба хотири он ки ӯ ба

ҳимояи ҳукумати марказӣ, ваҳдат ва ягонагии давлати Сомониён бархоста, ҳокими исёнгарӣ Рай – Макон ибни Канонро мағлуб карда буд, бо хоҳиши амир Насри II дар маҷлиси маликона васф намуд.

Хусусияти фарқкунандаи маҷҳияи устод Рӯдакӣ аз дигар шоирони замонаш аз он иборат мебошад, ки он дар сатҳи баланд эҷод гардидааст. Дар ҳаққи мадҳшаванда суҳанонеро корбаст кардааст, ки ба шахсият ва рафтору кирдораш мувофиқати комил дошт.

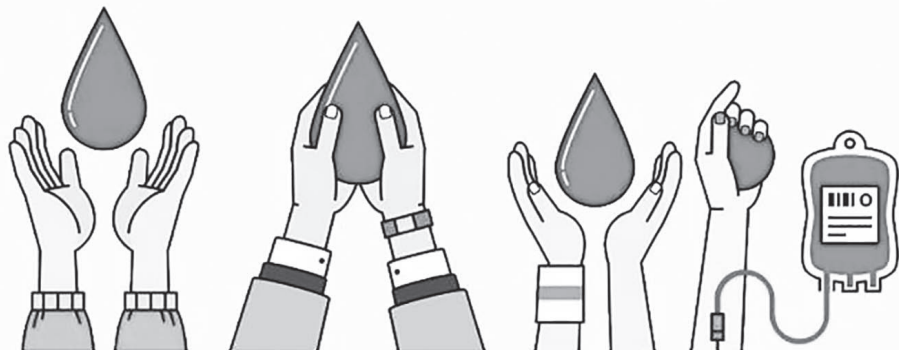
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ Абуҷаъфар ибни Муҳаммадро «малики адлу офтоби замона», «аз офтоби гавҳари Сосон» ва «моҳи озодагону маҷҳари Эрон» номидааст.

Асри XI давраи тараққи қасида ба шумор меравад. Қасида дар ин аср ҳам аз ҷиҳати шакл ба пояи баланд расид. Дар ин давра шоирони зиёде дар майдони шеърӣ шоирӣ қувваозмӣ кардаанд. Аз ҷумла, аз байни онҳо метавон Унсурӣ Балхӣ, Фарруҳи Сиистонӣ ва Манучехрии Домгониро ном бурд. Ҳар кадоми онҳо дар шоирӣ услуби ҳоси ҳешро ба вучуд овардаанд ва шоирони баъдина хоҳу ноҳӯ ба ашъори онҳо муроҷиат карда, қасидаҳо эҷод намудаанд.

Адиб ҲАЙДАРОВ,
омузгори МТМУ №25-и
ноҳияи Фарҳор

БИОЛОГИЯ

Камхунӣ аз норасоии оҳан аст

Татқиқоти солҳои охир исбот намудааст, ки паҳншавии камхунӣ аз норасоии оҳан дар гурӯҳҳои гуногуни аҳоли махсуб меёбад.

Яке аз сабабҳои асосии паҳншавии камхунӣ аз норасоии оҳан аз истеъмоли нодурусти ғизо вобаста аст. Ба ҳамагон маълум аст, ки оҳан дар таркиби ғизои наботот мавҷуд мебошад.

Оҳан яке аз паҳншудатарин элемент буда, дар организм нақши муҳимро мебозад. Қисми зиёди он (3-5гр) ба гемоглобини эритроцитҳо ҳамроҳ мешавад. Қисми камтараш

0,6гр дар таркиби миоглобин ва ферментҳои нафаскашӣ дохил мешавад ва 1,5 г бошад, дар шакли феритин ва гемосидерин мемонад. Хориҷшавии шабонарӯзии оҳан ҳамагӣ 2 мг-ро ташкил медиҳад.

Барқароршавии оҳани талафшуда, аз ҳисоби ҷаббиши хӯрокҳои оҳандор дар рӯдаи 12-ангушта ва бориқ барқарор мегардад. Назоратро ба ворид шудани молекулаҳои оҳан ба хун ва венаи дарвозагӣ эритроцитҳо ба ҷо меорад.

Оҳан дар организм нақши хеле

муҳимро мебозад. Дар организми одами болӣ аз 3 то 5 гр оҳан мавҷуд аст. Оҳан дар таркиби гемоглобин, миоглобин ва ферментҳои нафаскашӣ дида мешавад. Оҳани таркиби гемоглобин 60-65%-и ҳаҷми умумии оҳани организмро ташкил медиҳад.

Камхунӣ камоханиро бо истеъмоли хӯрокҳои серғизо метавон таъбат кард. Оҳан бештар дар таркиби гӯшт, ҷигар, тухм, растаниҳои лӯбиғӣ ва дар маҳсулоти шири мавҷуд мебошад. Баъзе моддаҳои дар хӯрокбуда метавонад ба ҷаббидашавии оҳан таъсир расонад.

Таҳқиқотҳо исбот намудаанд, ки камхунӣ аз норасоии оҳан яке аз бемориҳои паҳншуда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор меравад. Паҳншавии камхунӣ аз норасоии оҳан, асосан, дар байни занҳо нисбат ба мардҳо бештар аст.

Аломатҳои асосии камхунӣ: чарх задани сар, садо дар гӯшҳо, сиёҳӣ пайдо шудан дар пеши ҷанг, хунук шудани пӯст, тезмондашавӣ, зуд-зуд кашиши дил, норасоии ҳаво ва дарди сар.

Оризаҳои асосии камхунӣ: илтиҳоб дар забон, илтиҳоб дар пардаи луобии даҳон, тағйирёбии овоз, зуд шикастани нохунҳо, илтиҳоби асабҳо ва ғайра.

Д. МАҲСУМОВА,
омузгори МТМУ №1-и
ноҳияи Айӣ

ҲАБАР

Тавачҷуҳ ба омӯзиши забони русӣ

Дар Маркази таҳсилоти иловагии вилояти Суғд маҷлиси «Забони русӣ» тахти роҳбарии омӯзгори варзида М. Абдурахмонова фаъолият дорад. Ин маҷлис хонандагонро зиёдеро барои омӯзиши забон ва адабиёти рус гирд овардааст. Муаллима М. Абдурахмонова дар ҷараёни дарсҳои ҷӯшӣ мена-

мояд, ки аз осори пурғановати адибони маъруфи рус низ маълумот диҳад ва бад-ин роҳ муҳаббати онҳоро ба забону адабиёти рус зиёд кунад.

Дар маҷлиси «Забони русӣ» суҳбату муошират бо ин забон сурат мегирад, то шогирдон беҳтару хубтар ва равону бурро ҳарф за-

данро омӯзанд. Ҳифз намудани шеърҳои дostonҳо аз осори адибони рус ва хондани китобу маҷаллаҳо бо ин забон яке аз усулҳои омӯзиши забони русӣ дар маҷлис мебошад.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

ЧАШМАНДОЗ

МАОРИФИ ҶАҲОН

Ботсвана

Дар Ботсвана таҳсили 10-солаи ройгон амал мекунад. 7 соли аввал дар зинаи таҳсилоти ибтидоӣ сурат мегирад. Забони таълим дар 4 соли аввал пурра сетсванӣ буда, баъдан таҳсил бо забони англисӣ ҷараён меёбад. Зинаи таҳсилоти миёна ҳатмӣ буда, донишомӯзон пас аз хатми он метавонанд кор кунанд.

Алҷазоир

Дар Алҷазоир соли таҳсил дар моҳи сентябр оғоз шуда, моҳи июл ба итмом мерасад.

Низомии маорифи кишвар ба системаи аврупоӣ шабоҳат дорад:

- кӯдакистон;
- мактаб ё гимназия (9 сол);
- литсей ё техникум (3 сол);
- донишгоҳ, донишқада (5 сол).

Дарсҳо аз сахар то беғоҳ давом карда, дар ин миён 1-2 соат танаффуси нисфирӯзӣ дода мешавад. Бо оғози дарсҳо дарвозаҳои муассисаҳои таълимӣ баста мегарданд ва ба онҳое, ки дер омадаанд, танҳо дар сурати ҳузури волидонашон барои даромадан иҷозат дода мешавад.

Гамбия

Дар Гамбия тақрибан 1500 мактаб мавҷуд аст.

Муассисаҳои таҳсилоти зинаҳои ибтидоӣ ва миёнаи ин мамлакат дар муқоиса бо дигар кишварҳои Африқо нисбатан фаъолияти хуб доранд. Илова бар ин, дар муассисаҳо ғайр аз забони англисӣ забонҳои маҳаллии Гамбия, аз қабили волофӣ, мандинкани ва фулани низ омӯзонида мешавад.

Конго

Дар низомии маорифи Конго якҷанд мушкул вучуд дорад. Ҳукумати мамлакат барои барқарор намудани мушкулоти мавҷуда ҷораҳои зарурӣ андешида, бар он назар аст, ки барои рушди пешрафти соҳаи маориф муассисаҳои таълимии хусусӣ бештар таъсис дода шаванд. Чунки бештари волидон ба муассисаҳои хусусӣ таъя намуда, андеша доранд, ки раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои маъмур хубтар ба роҳ монда шудааст.

Инчунин, истифодаи технологияҳои муосири таълим дар сатҳи зарурӣ роҳандозӣ гардида, курсҳои фосилавӣ ва онлайн таъсис дода шудааст.

Лесото

Донишгоҳи миллии Лесото қадимтарин мактаби олии ин кишвар ба ҳисоб рафта, 8 апрели соли 1945 ҳамчун Коллеҷи Донишгоҳи католикии Пиус XII таъсис ёфтааст. 20 октябри соли 1975 ба Донишгоҳи миллии Лесото табдили ном кардааст.

Донишгоҳи маъмур дорои 7 факултет буда, мутахассисони соҳаҳои тиб, кишоварзӣ, муҳандисӣ, ҳуқуқшиносӣ ва ғайра омода карда мешавад. Инчунин, баъди хатми донишгоҳ донишҷӯён бо ҷойи кор таъмин гардида, метавонанд дар зинаҳои магистратура ва докторантура таҳсилро идома диҳанд.

Таҳияи Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»

ТАЛАФОТ

Азим Байзоев

28 феввали соли 2025 филолог-шарқшинос, ҳуқуқшинос, забоншинос, мутарҷим, муаллифи китобҳои дарсии забони тоҷикӣ ва алифбои ниёгон Байзоев Азим Муҳаммадиевич дар синни 66 аз ҷаҳон даргузашт.

Мавсуф соли 1982 факултети забонҳои Шарқи УДТ ба номи В. И. Ленин (ҳоло Донишгоҳи миллии Тоҷикистон)-ро бо ихтисоси филолог-шарқшинос ва соли

2005 Донишқадаи ҳуқуқ ва андозаи Тоҷикистонро бо ихтисоси ҳуқуқшинос хатм кардааст. Солҳои 1982-1984 ҳамчун ассистенти кафедраи филологияи Эрон фаъолият доштааст. Солҳои 1984-86 дар сафҳои Артиши Шуравӣ (Афғонистон) хизмат кардааст. Аз соли 1986-1992 дар вазифаҳои ассистент ва дотсенти кафедраи филологияи Эрони факултети забонҳои Осиё ва Аврупои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон кор кардааст. Солҳои 2012-2016 дар вазифаи ходими калони илмӣ Пажуишгоҳи рушди маориф (ҳамкор) ва аз соли 2016 то охири умр ҳамчун сармутахассиси Академияи таҳсилоти Тоҷикистон фаъолият дошт.

Соли 1981 таҷрибаомӯзи Донишгоҳи Кобул (Афғонистон), соли 1997 шунавандаи курсҳои дипломатӣ дар Академияи хизмати хориҷии Исломобод (Покистон), соли 2006 муҳаққиқи Донишгоҳи Канзас (ИМА), соли 2015 иштирокчи барномаи байналмилалӣ оид ба таҳсилоти фарогир Йокогама (Япония) будааст. Солҳои 2009-2013 дар Донишгоҳи давлатии Аризона (ИМА) аз забонҳои тоҷикӣ ва форсӣ дарс додааст. Пайваста ба кори эҷодӣ машғул буд, муаллифи силсилаи мақолҳои илмӣ методӣ, бадену публитсистӣ ва беш аз 15 китоби гуногунмавзӯ мебошад.

Азим Байзоев ҷанговари интернационалист (1984-1986) буд ва бо нишони «Ситораи Сурх», Ифтихорномаи Президиуми Шурои Олии ИҶШС, Ифтихорномаи КМ ВЛКСМ, медали «Хизмати шоиста», Ҷоиза ба номи Аббос Алиев (дар соҳаи маориф), медалҳои ҷангӣ ва ҷашнӣ, ифтихорномаҳои Вазорати маориф ва илм, Вазорати мудофия, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон мукофотонида шудааст.

Ёди неки ин олими маъруф ва инсонии наҷиб ҳамеша бо мост.

Роҳбарият ва кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз марғи нобаҳангоми филолог-шарқшинос, ҳуқуқшинос, забоншинос, мутарҷим, муаллифи китобҳои дарсии забони тоҷикӣ ва алифбои ниёгон **АЗИМ БАЙЗОЕВ** андухгин буда, ба аҳли оила ва ҳешону пайвандони марҳум изҳори ҳамдардӣ менамоянд.

Кормандони Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Пажуишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомӣ ва аҳли қалами нашрияи «Омӯзгор» аз даргузашти олими маъруфи тоҷик **АЗИМ БАЙЗОЕВ** андухгин буда, ба аҳли оила ва ҳешону пайвандони марҳум ҳамдардии амиқ баён мекунанд.

САЙҚАЛИ ЗЕҲН

Муаммои «Фарзин»

Аз боло ба поён: 1.*** Ғоиб, Шоир халқии Тоҷикистон. 2. Вилоят дар Федератсияи Россия. 3. Шакли талаффузи дигари калимаи «оташ». 4. Забони мардуми Доғистон. 5. Синфи *** ва деҳқон. 8. Сиккашиносро гӯянд. 10. Алоқачӣ (дар соҳаи ҳарбӣ) бо русӣ. 13. Шакли танҳои вожаи «муҳофизат». 14. Ифодакунандаи қимати ҳар гуна чиз ва мол. 15. Навъи ҳашарот.

Аз ҷап ба рост: 6. Собик Сарвазир Ҷумҳурии Тоҷикистон. 7. Муқобилмаънои «мушқил». 9. Собик вазири фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон. 11. Он, ки хеле ситорагарм аст. 12. Шахсе, ки дар шеър мадҳу ситоиш карда мешавад. 14. Воситаи беҳушгардонӣ дар соҳаи тиб. 16. Машғулияти фанӣ. 17. Донаи шохмоғ.

Муруттиб Ҷомаи ҲОМИД,
«Омӯзгор»

ҲУНАРМАНДӢ

Инсон агар ҳунарманд бошад, чи дар Ватан ва чи берун аз он хор на мешавад, зеро бо ҳунари худ як пора нонашро ёфта зиндагашро пеш мебарад. Аммо агар инсон беҳунар бошад, дар ҳама ҷо хору ҳақир аст.

Даркушӯй кунӣ, на дарбандӣ

Унсурмаоли Кайковус дар асари худ «Қобуснома» («Насихатнома») ба писараш Гелоншоҳ хитоб кардааст: «Бидон ва огоҳ бош, эй писар, ки мардуми беҳунар доим бесуд бошад, чун мугелон (буттаи хор), ки тан дораду соя надорад, на худро суд кунад, на ғайрро».

Ҳунар чизест, ки дунёи ботинии шахсро ғайи гардонида, инсонро аз бекорию оворагардӣ бозмедорад. Ҳар кас бояд ҳунар омӯзад, зеро шахси ҳунарманд дар ҳама ҷо азиз ва сардариш аст, аммо шахси беҳунар дар ҳама ҷо хору ҳақир аст. Ҷавонони моро мебошад, ки ҳунар омӯзанд ва вақти худро зоеъ нагузаронанду машғули ҳунаре шаванд. Мутаассифона, баъзе ҷавонони мо ифтихор аз мансаб ва дороии падару модар мекунанд, аммо ин фикру ақидаи онҳо бурҳони нодонист. Ба ин маънӣ Абдурахмони Ҷомӣ мефармояд:

Чу нодонон на дар банди

падар бош,

Падар бигзору фарзанди

ҳунар бош.

Чунин гуфтаҳои шоирони классики форсу тоҷик бояд дар зиндагӣ шиори ҳаррӯзаи мо бошад.

Агар инсон барои омӯختани ин ё он касб сабру тоқатро пеша кунад, дар оянда калиди хушбахтӣ ва му-

ваффақиятро ба даст меорад. Аммо бидуни ранҷ ганҷ ба даст намеояд. Ҳунар беҳтарин ва холистарин анво буда, ҳамеша ба ҳаёти инсон алоқаманд аст.

Шоир нависандагони мо дар гузашта боз соҳиби ҳунаре низ буданд. Масалан, ба гуфтаи Амир Муҳаммад, адиби тавоно Зайниддин Маҳмуди Восифӣ паҳлавон, пиёдагарди мумтоз, шиновар, нотик, ҳофиз, хушнавис ва бадеҳасаро низ будааст.

Ҳар яки моро мебошад, ки вақти худро зоеъ нагузаронида, ба омӯхтани ин ё он касб машғул шавем ва дар оянда мавқеи мартабаи худро дар ҷомеа пайдо карда, барои Ватани азизамон-Тоҷикистон хидмат кунем ва аз ҳама муҳиммаш, ба қадри вақт бирасем. Ба ҳамин маънӣ Абдурахмони Ҷомӣ дар «Баҳористон»-и худ ба фарзанди ягонааш Зиёуддин Юсуф шарт мегузорад: «Ба қадри вақт бирас». Ва дувумин шарт мегузорад, ки «Ту ҳаргиз дар байни ҷомеа аз рӯйи аслу насаби ман фаҳр наkun».

Мо, ҷавонон, бояд гуш ба андари ниёгони соҳибхиродамон дода, кӯшиш ба ҳарч диҳем, ки фарзанди сазовори замон бошем.

Роҳизҷон ШОДИЕВ,
омӯзгори МТМУ №20-и ноҳияи Айӣ

ЭЪЛОН

Муассисаи давлатии филиали «Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф» дар шаҳри Душанбе

барои ишғоли вазифаҳои ҳоли озмун эълон менамояд:

Раёсати кадрҳо ва котибот:

1. Ҳуқуқшинос - 1 воҳиди корӣ, маоши вазифавӣ 1812 сомонӣ;
2. Нозири хифзи меҳнат 1 воҳиди корӣ, маоши вазифавӣ - 1589 сомонӣ.

Шуъбаи таълим

1. Сармутахассис - 1 воҳиди корӣ, маоши вазифавӣ 1812 сомонӣ.

Кафедраи методикаи таълими

фанҳои ҷамъиятӣ-гуманитарӣ

1. Омӯзгори калон (муаллими забони русӣ) 1 воҳиди корӣ, маоши вазифавӣ 1855 сомонӣ.

Кафедраи методикаи таълими

фанҳои табиӣ-риёзӣ

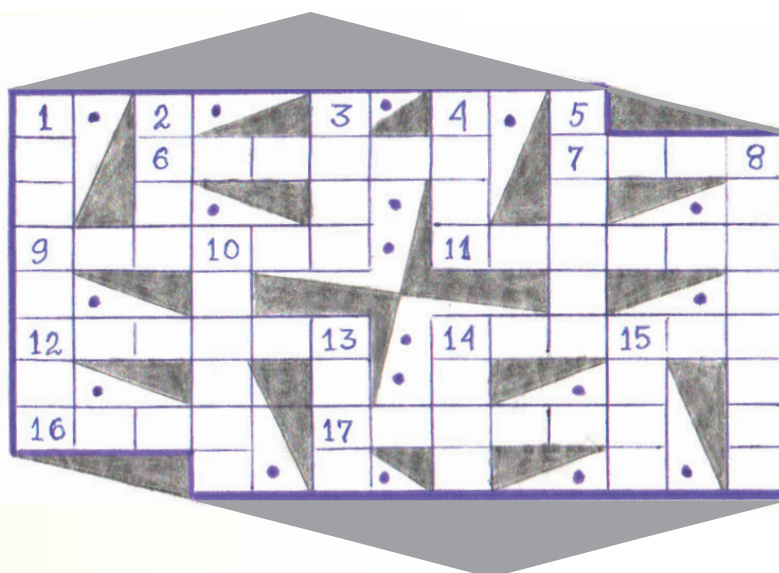
1. Омӯзгори калон - 1 воҳиди корӣ, маоши вазифавӣ 1855 сомонӣ

Эзоҳ: маоши вазифавӣ бе нишон додани фоиз барои унвони илмӣ оварда шудааст.

Талабот ба довталабон

Ҳуҷҷатҳои зарурии пешниҳодшаванда:

- ариза ба унвони директори муассиса;
- варақаи шахсии бахисобгирии кадрҳо (бо 2 дона акси андозаи 4х6);
- тарҷумаи ҳол;
- нусхаи ҳуҷҷатҳо дар бораи таҳсилот;
- нусхаи дафтарчаи меҳнатӣ;
- маълумотнома оид ба вазъи саломатии шакли 038 УЕ;
- нусхаи гувоҳномаи рақами мушаххаси андозсупоранда;
- нусхаи шиноснома;
- нусхаи билети ҳарбӣ (барои шахсоне, ки хизмати ҳарбиро адо намудаанд);
- маълумотномаи ИТС аз ВКД.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дипломи гумшудаи №0054838, ки онро соли 2013 Коллеҷи информатика ва техникаи компютери шаҳри Душанбе ба Шоев Алишер Нарзуллоевич додааст, эътибор надорад.

Дипломи гумшудаи ДТО №0228300, ки онро соли 2018 Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айӣ ба Шоев Алишер Нарзуллоевич додааст, эътибор надорад.

МУАССИС

Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

САРМУҲАРИР

Эҳсон САФАРЗОДА

225-81-55

ҲАЙАТИ ТАХРИРИЯ

Раҳим САИДЗОДА
Абдулло РАҲМОНЗОДА
Равшан КАРИМЗОДА
Лутфия АБДУЛҲОЛИҚЗОДА
Қобилҷон ХУШВАХТЗОДА

«Омӯзгор» тахти рақами 271/рз-97, аз 27.09.2021 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандешӣ маводе низ ба таъбирасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифон ҳамфикр набошад ва барои онҳо масъулиятро ба уҳда нагирад.

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта баргардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳоро дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютери андозаи 14 (фосилаи 1,5)-и харфи Times New Roman Tj қабул менамояд.

Нишони: 734025, ш. Душанбе,
хиёбони Айӣ - 126.

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ

Насриддин ОХУНЗОДА
(ҷонишини сармуҳаррир)

Шодӣ РАҶАБЗОДА

Ҳотами ҲОМИД 225-81-57

Шаҳноза БОБОМУРОДОВА
(муҳаррирон)

МУХБИРОН

Ирода ТИЛАБОВА
Хурреда АЗИЗОВА
(шаҳри Душанбе)
Ҷангибеки УЛФАТШОҲ
(ВМКБ)
Суҳроб АЗИЗӢ
Худододи ИСЛОМ
(вилояти Хатлон)
Нуъмон РАҶАБЗОДА
(вилояти Суғд)

Саодат ЭРҒАШЕВА 225-81-61
(масъули обуна)

Зарнисор НИЗОМОВА
(хуруфчин)

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озо» ба таъбирасид.
Индекси обуна: 68850.
Адади нашр: 42702 нусха

Почтаи электронӣ:

p.omuzgor@maorif.tj

Сомонаи ҳафтанома:

www.omuzgor-gazeta.tj

QR - коди сомонаи
расмӣи нашрияи
«Омӯзгор»

Навбатдори шумора
С. Набизода